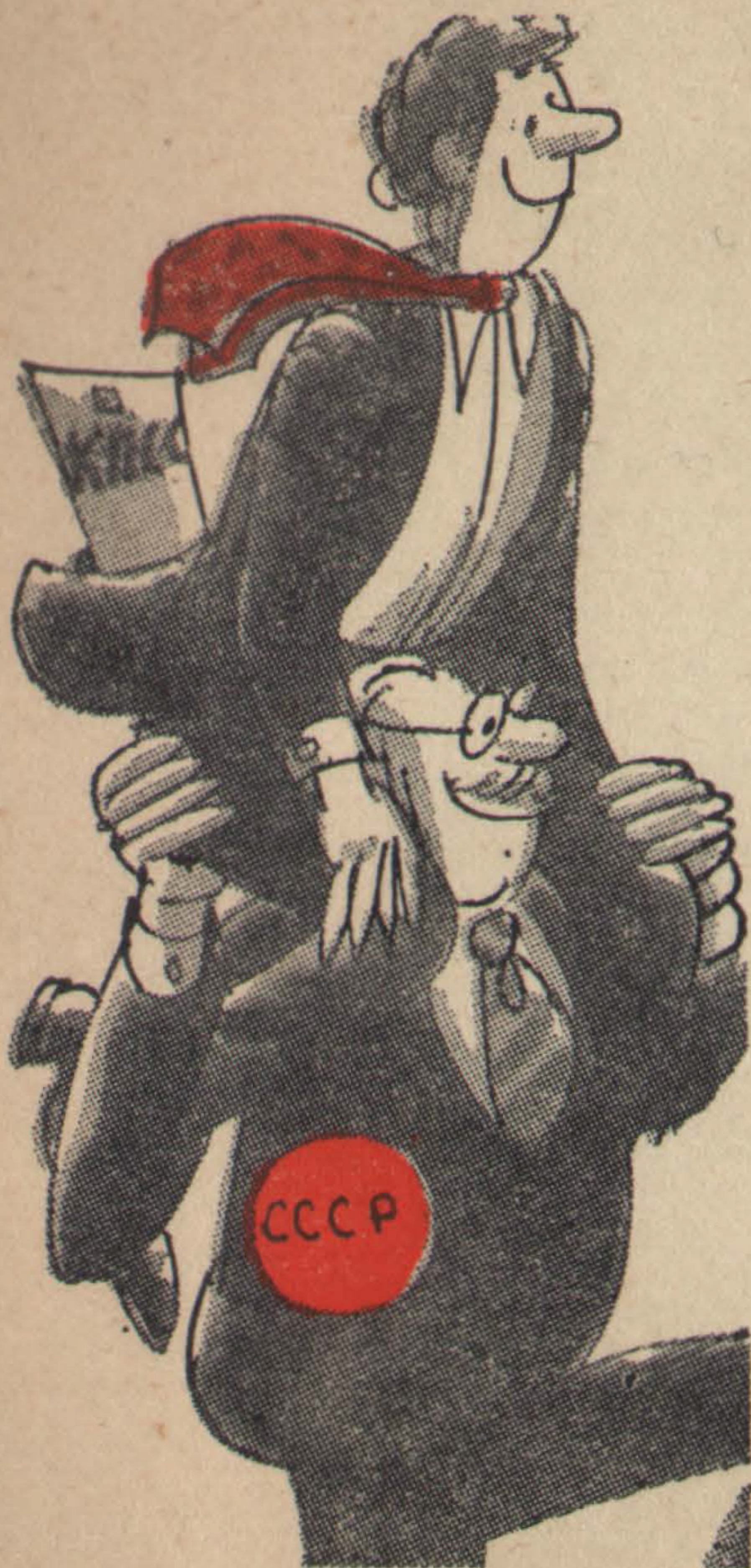

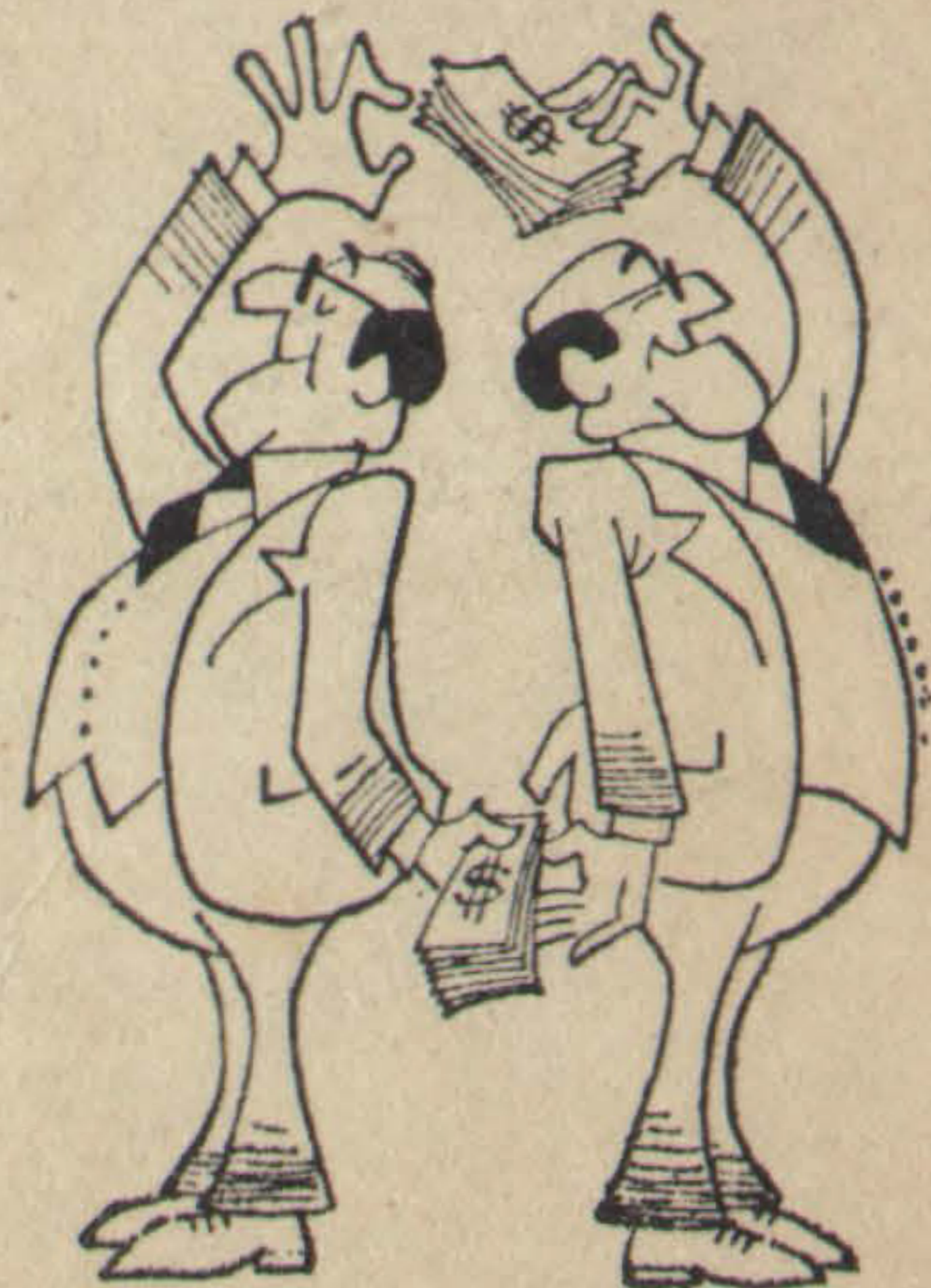
Іван Євентуальний

ПРО
ВСЕ

ПАТРОХУ

ГУМОР І САТИРА

Мовчазна більшість

Іван Евентуальний
ПРО ВСЕ ПОТРОХУ

.

Ivan Eventualnyj

DE TODO UN POCO

(Cuentos humorísticos)

JULIAN SEREDIAK - EDITOR

BUENOS AIRES - 1978

Іван Евентуальний

Про все потроху

(Гумор і сатира)

ВИДАВНИЦТВО ЮЛІЯНА СЕРЕДЯКА

БУЕНОС-АЙРЕС — 1978.

Тираж 750 прим.

Este libro terminó de imprimirse
en los Talleres Gráficos "Dorrego"
en agosto de 1978. - Avenida
Dorrego 1102. - Buenos Aires.

© Copyright 1978 by the Publisher

Queda hecho el depósito que marca la Ley N° 11.723

Impreso en Argentina — Printed in Argentina

И. В. Евентуал

ДЕЩО ПРО СЕБЕ

(Замість передмови)

Точно пам'ятаю, що народився я гарного, соняшного, серпневого дня, в кімнаті з вікном у сад. Сад мені настільки сподобався, що я почав плескати в долоні, чим дуже вразив свою маму, і вона зразу ж мене спеленала.

І правда, те рукоплескання було передчасне. При народженні я зробив велику помилку, не вибрав собі батьків, які відповідали б ідеології пізніше встановленої у нас советської влади, і за це все життя покутував.

Та менше з тим, як кажуть. Про покутування буде мова пізніше.

Оскільки ж я народився, треба було рости, і я ріс, як на дріжджах, радіючи життям, на яке довго чекав. Але в грюхлітньому віці підкралася до мене шкарлятина. Батьки запросили відомого в цілій окрузі, вельми освіченого старого доктора Розанова, похмурого й лисого, як макітра. Доктор тицьнув мені під пахву термометр, подивився на нього, сказав «Ого!» і порадив батькам негайно замовити труну. Труну замовили, поставили її в сінях, а тим часом батько, шкодуючи свого малого сина, попросив дядька Дороша, що мав найбистрішого в селі коня, поїхати за фельдшером, Кузьмою Васильовичем Ковтуном, який, до речі, за все своє життя не вимовив жодного російського слова, і всупереч насмішкам довкілля, послуговувався виключно своєю мовою. Так ось той Ковтун наказав негайно викинути труну, сидів біля мене всю ніч, щось ворожив, і другого дня я вже почав дригати ногами, сміятись, і попросив у мами їсти.

Першою моєю школою була груша, висока, розкидиста, з таким густим віттям, що неможливо було

вгледіти мене знизу. На тій груші від восьмого до двадцятого року життя я скінчив три факультети — літературний, історичний і філософський. Усе йшло добре, аж поки одного разу, злязачи з груші, я не розпанахав нові, щойно куплені, штани з так званої «чортової шкіри». За це я дістав від мами порцію кропиви по тому місці, звідки ростуть ноги, а батько сказав:

— Такому дурневі не треба купляти штанів. Хай доношує спідниці сестер, аж поки порозумнішає.

В цьому випадку мене вразила не так кропива, як оті спідниці. Я плакав і гістерично кричав:

— Не хочу спідниць! Хочу штани-и-и!

До справжньої школи мене віддали в дев'ять років. Школа називалась «Бурсою», а по-вченому, «Духовное училище». Тоді ще існувала в російській абетці проклята літера «ять», або м'яке «е». Її належало писати в багатьох словах, а зокрема в кінці давального відмінку, і коли я в першому диктанті написав «Кошкэ игрушки, а мышкэ слёзы», учитель поставив мені коляку й зауважив:

— З такою грамотністю тільки свиней пасти!

Однак, незабаром я добре опанував «ятя» й потрапив у число перших учнів, з яких учитель радив брати приклад.

Револуція захопила мене на сімнадцятому році життя. Я тоді вчився в Духовній семінарії, хоч ніколи не мав на думці стати пан-отцем. І ось тут діалося мені езнаки «невідповідне походження». Учитись після семінарії далі? А дзуськи! Нехай учаться пролетарські діти, а тобі, мовляв, вистачить.

Вистачить, то й вистачить, і я став робітником. Тут уже ситуація покращала, ніхто не смів докорити мені «невідповідним походженням», навпаки, почали тягнути до партії, обіцяли велику кар'єру...

Та мене кар'єра не цікавила, а партія тим більше. Незабаром покликали мене до Червоної армії. Вчили маршувати й співати нових, патріотичних пісень, наприклад:

Ленін і Троцький, Зінов'єв, Луначарський
Вони полюбили народ пролетарський...

Після Червоної армії я пішов у світ, працював, де було можна, себто там, звідки не виганяли, й «під шумок» заочно здобув вищу освіту. «Походження» все ж таки вилазило боком, про нього ніколи не забували «власність імущі», і я скакав, як той заяць, з місця на місце, а врешті скочив на еміграцію.

Тут теж не було з медом, однак, без кляпа в роті. Мені тут ніхто не забороняє думати, говорити й писати, і ось я підношу тобі, шановний Читачу, свою вісімнадцяту книжку.

Іван Евентуальний

ХАЙ ЖИВЕ ПИЛЬНІСТЬ!

Досконала поліційна советська машина працює безперебійно ось уже шістдесят років. За Сталіна та машина породила двадцять мільйонів ворогів народу, тепер, можливо, трохи менше, але все ж таки, без ворогів не обійдешся, і тому, насамперед, мусить бути пильність, або «бдительность».

Між іншим, у цьому слові знов же вороги народу додають після першої літери ще одну... І виходить явна контрреволюція, знуцання над найважливішим державним гаслом.

Та ми про ворогів не хочемо згадувати. Цур їм! Краще, з почуттям невимовної подяки, згадаймо славних і по-вік незабутніх сексотів, наприклад, малолітнього Павлика Морозова, якому після його геройської смерті советська влада поставила пам'ятник за те, що він своєчасно доніс на свого батька-куркуля, і того мерзенного куркуля було знищено. Бо й що важить отой ворожий владі батько в порівнянні з безсмертними ідеями Маркса-Енгельса-Леніна-Ста... п! Не забуваймо ленінський заповіт: «Ніякої пощади ворогові, будь то батько, сестра, або брат». І тому скрізь, де тільки можна й де навіть не можна, насаджуймо красу і гордість советської влади — сексотів. У них вся сила. Без них навряд чи втримались би попередні генії людства — Дзержинський, Ягода, Єжов, Берія, і сам найгеніальніший з геніальних товариш Сталін.

Сексоти советської влади є в усіх ділянках життя: у міністерстві освіти, в економічній галузі, в харчопромі й навіть у церковній ієрархії. Ми ж знаємо: хіба обер-митрополит Никодим не сексот? Сексот першого рангу, з невидимими генеральсько-кагебівськими погонами. Хіба «патріярх московський і всея Руси» Пимен не маршал від КГБ? Кожен свідомий громадянин Советського Союзу мусить бути сексотом, інакше він не громадянин, а кат-зна що.

Основоположники пролетарської пильности.

«Бдительность», як ми вже сказали, найперша чеснота, і я хочу навести лише два приклади тієї «бдительности», щоб ви вчилися й наслідували, розуміється, якщо в вас міцно закладені підвалини комунізму-ленінізму...

Десять у тридцятих роках мій приятель, звичайний, сірий селепко, схотів мене відвідати, й як приятель вихований і чемний, запросив: чи я його зможу прийняти. Я послав телеграфну відповідь: «Виїзди мовчки», і негайно ж, хутчіше, ніж дійшла телеграма, був запрошений у відповідну авторитетну установу.

— Чому ти, вражий сину, — запитали мене, — пишеш «мовчки»? Значить, щось у вас передбачається? Може, якась протиурядова змова? Може, терористичний акт?

— Та ні, — кажу, — це звичайний жарт. Ми кажемо: сиди мовчки, або — слухай мовчки, або — їж мовчки...

— А для чого це згадувати в телеграмі? — відповідає слідчий. — Ти, чортів кудлаю, думав, що на пошті нема бдительности? Помиляєшся! Якраз пошта в нас найбільш бдительна, і нічого там не проскочить без уваги. . .

Повірте, тиждень тягали за оте «мовчки» не лише мене, а й мого приятеля. Він аж розсердився. «Дурак ти, каже, ще й малохольний. Та ж у нас за кожним словом шукають прихованих ворогів народу. І йнакше не може бути. А-ну, попусти, не звертай уваги на різні слова, дай вільну руку в приватному листуванні, як у капіталістичних країнах. То що буде? Зразу ж домовляться між собою кілька ворогів, приїдуть у Москву, під Кремль, закладуть там пекельну машину й зірвуть усе політбюро рідної партії. Не роби більше дурниць, приятелю!»

Другий приклад зовсім свіжий, не з тридцятих, а з року Божого 1972-го. Мій канадський приятель преміював свого сина, після закінчення ним гайскулу, поїздкою в Україну. І ось той син мав необережність розповідати (правду!) про життя в Канаді. Ну, й що ж ви думаєте? Зразу від бдительних сексотів надійшло аж дев'ять заяв про ворожу пропаганду, і того необережного юнака негайно вислали за межі України, не давши добути цілого тижня, а на додаток замотавши кошти подорожі, оплаченої туди й назад. Це «щоб не заїдався», як кажуть. Щоб відчув і морально й матеріально караючу десницю пролетаріату.

Поки існують в СССР славні сексоти, жодних ворожих виступів там не буде, їх зразу ж «разоблачать».

Я ж, навчений особистим досвідом і вищенаведеним випадком, навіть живучи в Америці, уникаю різних підозрілих слів. Пишу своїм рідним про погоду, про те, як капіталісти знущаються над трудящими людьми, як тяжко тут достоятись у черзі за картоплею. Бож бдительна советська пошта негайно повідомить відповідні органи, і вашу рідню тягатимуть і допитуватимуть, як колись мене. А, може, ще й більше. . .

А кому це потрібно?

РЕАБІЛІТАЦІЯ

До стола, за яким засідала найбільш авторитетна державно-партійна комісія, вишикувалися в чергу тіні знищених осіб під час культу особи.

— Як прізвище? — спитав голова комісії.

— Скрипник.

— За що розстріляний?

— Я не розстріляний, а сам себе застрелив.

— В чому твоя провина?

— В тому, що не запитав дозволу ЦК партії на самогубство.

— Ага! Провина серйозна, але ми пізніше розберемось. Наступний. Прізвище?

— Постишев.

— За що знищений?

— За те, що їздив, як Сталін, у п'яťох автомашинах.

— Ну, і?

— Пришили мені підкоп під авторитет вождя народів, наслідування йому...

— Це нічого. Тут вини нема. Реабілітувати!

— Твоє прізвище?

— Хвильовий...

— Який Хвильовий? Той, що називав Москву задрипанкою?

— Так.

— І ти сподіваєшся на реабілітацію? Та ніколи в світі!

Між тінями заворушення. Когось випихають із черги. Чути вигуки: Куди прешся? Це тобі не за життя! Тут нема жодних привілеїв!

— Та ж я в справі формальній...

— Нічого. Зачекаєш із формальною. Киш!

— У чому річ? — запитав голова.

— Ось тут Косіор моститься прослизнути без черги, каже, що йому нема часу...

— Косіор? Генеральний секретар ЦК КП(б)У? Пропустить!

— Товариші, — почав Косіор, — ви мене знаєте. Свого часу я добре прикрутив гайку на Україні, при мені буржуазні націоналісти дрижали, як осикове листя, за спів «Ще не вмерла» я відправляв до білих ведмедів, і по-можливості скрізь викорчовував дурну хохляцьку мову, силою насадженою Скрипником. І я прошу не за себе, бож у своїй реабілітації не маю сумніву, а прошу розшукати надгробок з могили моєї матері, який сучі сини, сталінські підлабузники, здерли й кудись запроторили, а могилу зрівняли з землею. Хіба це справедливо?

— Заспокойтесь, товаришу Косіоре! Надгробок знайдемо, винних покараємо, якщо вони живі, а ви в нас перший кандидат у пантеоні славних, не зі свого бажання відійшлих на той світ членів партії. Хто наступний?

— Я...

— Хто ти? Прізвище?

— Ворошилов.

— Та ж хіба тебе знищили? Ти ж помер своєю смертю й похований за державний рахунок, з усіма почесностями.

— Помер то я сам, без чиеїсь допомоги, але після мене лишилася дурна слава... Кажуть, ніби я був відповідальним за розстріл дванадцятьох тисяч польських офіцерів у Катинському лісі...

— Ну, й хай кажуть. Людям рота не зав'яжеш.

— Я вимагаю, щоб ЦК партії чорним по білому написав у спеціальній брошурі: «Ворошилов у Катинському злочині не винний».

— А хто цьому повірить?

— Мені цей документ потрібний не для людей, а для штабу пекла, щоб він призначив мене за начальника охорони його величності, Люципера. Інакше не допустять.

— Добре. Брошуру випустимо й вишлемо тобі. Всю вину звалимо на німців. Хто далі?

Мовчання.

— Я питаю: хто далі?

Але тіні біля столу раптом розтанули в повітрі, і лише з кутка озвався чийсь дзвінкий голос:

— Ваша реабілітація, як мертвому вітаміни. Реабілітуйте, вражі сини, самих себе, поки живете на білому світі. Та не словом, а ділом!

На цьому найбільш авторитетна державно-партійна комісія припинила свою роботу.

Черга на реабілітацію.

Ю В І Л Е Й

Ювілеї влаштовують усі, кому не лінь. П'ятирічні, семирічні, десятирічні, навіть тринадцятирічні, хоч, за народним повір'ям, т р и н а д ц я т ь — число нещасливе, чортове, якого, взагалі, треба уникати.

Макарові Доремідонтовичу Переплюймисці сповнився шістдесят один рік. Належало б зачекати ще один до законного пенсійного, але не терпилось. Тому Макар, що в Америці обернувся на Майка Перміса, замовив сто конвертів з написом «ЮВІЛЕЙНИЙ ДАР» та разом із запрошеннями розіслав їх усім своїм друзям, знайомим і малознайомим.

А яка, власне, була причина в Майка для влаштування ювілею? Була, і досить поважна. Він ось уже сім місяців виконував обов'язки організаційного референта товариства «Самопоміч», а крім того, співав у церковному хорі.

Перміс винайняв залю в одному з ресторанів, замовив там же обід на сто осіб і став чекати ювілейного дня. Властиво, він чекав відгуків на запрошення, бож там було прохання «повідомити заздалегідь про присутність» ну, і практичного реагування на той додатковий конвертик з написом «ювілейний дар»...

Незабаром почалося й реагування. Першим прийшов лист із підписом «від невідомого друга», а в листі, на коштовному ватманському папері, було майстерно намальовано велику фігу...

— От сволоч! — сказав Майк і негайно знищив фігу.

У другому листі було вкладено п'ять центів, «нікель», як тут називають. Підпису й зворотньої адреси знов же не вказано.

— Подавись ти своїм ніклем! — прошипів Майк, але все ж таки поклав його до гаманця.

Далі пішли листи ще дивовижніші. Хтось прислав засушену квітку, хтось — пару вживаних шкарпеток,

а якийсь жартівник не пошкодував витрат і в огрядному опакуванні відправив... нічного горщика.

Трапився й дар поетичний. На гарній картці гарним почерком було написано:

О, Перміс,
Біс тобі в ніс!
На обіді буду,
Не забуду
Юду...

Тут уже Майк зовсім образився. «Чому Юду? Кого він продав? Кого зрадив? Безсовісні люди! Гадюки! Щоб вам добра не було!»

В день ювілейного прийняття заля швидко заповнилась, жодного стільця не пустувало. Майк сидів на почесному місці й думав: «Яка зараза прислала мені вживані шкарпетки? А фігу? А нічний горщик? Хто назвав мене Юдою?»

Та на обличчях присутніх була сама щирість, сама дружелюбність, годі запідозрити когось у негарному вчинку...

Тоді почалися промови. Кожний на всі боки вихваляв ювілята, бажав йому здоров'я на наступні сто років, висловлював надію, що такий же гарний ювілей він влаштує також у своє шестидесятип'ятиріччя, семидесятиріччя, восьмидесятиріччя... А вже, як добре всі підпили, хтось запропонував гойдати Майка...

Майк підлітав аж під стелю й тривожно міркував: «Упустять на підлогу, чи не впустять? Бо якщо це трапиться, лишусь я калікою на все життя».

Ні, Богу дякувати, не впустили, тільки нащипали, під шумок, сучі діти, до синьців і поодривали гудзики на піджаку.

Ювілей Майкові обійшовся в п'ять соток. Як корова язиком злизала! І він вирішив твердо:

«Жодних ювілеїв ніколи ніде не влаштовую!»

О, МОВО РІДНА!

— Галло, Педро!

— Галло, Майк!

— Ну, що, вже звик до Америки?

— Як тобі сказати. . І звик, і не звик. Ти ж бо тут уже п'ять років, а я всього один. Ну, й до чужої мови не легко при звичаюватись.

— А ти говори своєю мовою і все буде оллрайт. Тут ми всі своєю мовою говоримо, і нас розуміють.

— Невже?

— Їй-бо, правда. Та й ви ж в Аргентині говорили по-своєму.

— Так то в Аргентині. Скажу, бувало, синові: — Хуаніто, скоч на шкіну і компра мі сигариж. Там у нас була чиста мова.

— І тут чиста. Скажи: — Го ан корнер і купи сигарет. Дуже просто!

— А поза тим, що чувати, Майк?

— Що чувати? Оце перемухувався з четвертої стріти на сьому. Мав дуже вигідні руми та поналазило отих чорних пантер і загубив я гепі лайф. Почали у віндос каменюки кидати, наче б я їх чіпав, зануд. . .

— Мені теж розбили одне відріо, але я не звернув уваги. Скомпрував нове і по всьому.

— А коли грозились укілити?

— Як це укілити? За що? Карамба!

— Тут кілять ні за що. Заради спорту.

— Треба нам, Майку, організувати колонію нуеву. Украніян колонію, бо ж уна людина в полі не вояк.

— Натінг з того не вийде, приятелю! Минулись колонії. Тепер тут кожен пнеться в багату дільницю, щоб гавз був файн, тисяч на торі, а мейбі й більше. Наші піпел усі старі гавзи на сейл пустили.

— А мені хоч би в'єхо касу купити. Ще не доробився до каси ріка. Оце якраз роздивляюся за мас-о-мено підхожою для мене.

- А до якої чурч ти належиш?
- Іноді ходжу до католицької, іноді до православної, але постійним мембером ще не числюсь.
- Чому?
- Бо тоді треба пейдувати, членські вносити, а я ще до того не доробився, мушу жити скромно.
- Головне, Педро, не відмовлятись від своєї національності й не забувати мову. Пам'ятаеш, як наші розбестились за німців, говорили: «Варум ти гестерн не прийшла?» Аж прикро було слухати.
- Ні, мову я не ольвідо. Невер! Я українець з діда-прадіда.
- Я теж!
- Приятелі ще трохи постояли, а потім Майк сказав:
- Ходімо, Педро, візьмемо якийсь дрінк. Ти що п'єш?
- Та все, крім дьогтю й карасину. В Аргентині пив алькоголь пуро, але тут, на жаль, того нема.
- Нічого. Ми лукнемо навкруги й щось підхоже знайдемо. Пішли!

ІНШУРАНС — МИСЛИВЕЦЬ

На прибулого до Америки, ледве він встигне привітатися з близькими й знайомими, зразу ж наседають, так звані, забезпеченеві організації.

— Ви мусите застрахувати своє життя!

— Для чого?

— Як для чого? А раптом ви за тиждень помрете?

— Ну, то й помру. Кому від цього збиток?

— Родичам вашим, пане, родичам. Тут, в Америці, можна жити, а ось умерти — хай Бог боронить. Це такі витрати, що... Між іншим, страхівка ця, чи іншуранс дуже дешево коштує, десь 2 дол. 50 центів на місяць. Запишіться на тисячу доларів і можете вмирати спокійно. Навіть за місяць після запису ви, тобто, ваша родина дістане повну тисячку. Ну?

Подумає прибулий та й скаже сам собі: «А й справді, всі ми під Богом ходимо. Стукне тебе якесь дурне авто й — до побачення... на тому світі».

— Отож, запишуетесь?

— Та пишіть уже.

Прибулий, розуміється, всіх іншурансових тонкощів не знає. Він не знає, що можна записатись на 15, на 20 років, і... на ціле життя. Останню категорію забезпеченеві організації якраз найбільше полюбують, бож менше шансів програти, і тому часто вписують свого підопічного, кандидата в покійники, на доживоття, навіть не питаючи, згідний він, чи не згідний.

Минає, скажімо, двадцять років. Тисячний іншуранс давно виплачено, вже набігла й друга півтисячка, а ти платиш, як миленький... Зрештою нерви не витримують і постарілий член забезпеченевої організації питає:

— Я ще довго платитиму?

— До кінця життя. Ось тут записано...

— А ви мене питали про згоду?

— А хіба вам не казали?

— Нічого не казали!

— Це прикро. Мусіли сказати. Та вже нема рали. Платіть!

— Знаєте, що? — вибухає спантеличений клієнт іншурансового закладу, — котіться ви від мене під усі вітри й поверніть мій внесок.

— Повернути? Можна. За розрахунком на сьогоднішній день вам належить 405 дол. 15 центів.

— Та ж я сплатив півтори тисячі. . .

— А в нас такий закон. Якщо застрахований вибирає свої гроші передчасно, до смерти, ми платимо йому одну третину. Треба було застрахуватись на певний термін, скажімо, на двадцять років. . .

— Але ж ви нічого не казали.

— Це прикро!

— Для вас, чи для мене?

— Очевидно, для вас. Однак, не журіться. На останній конвенції нашої всім відомої і всіма шанованої масової, дружньої, братньої забезпеченової організації вирішено дати пільгу клієнтам, які досягли вісімдесяти років, не брати з них місячних внесків, а покривати ті внески з клієнтової дивіденди.

— До якого ж часу покривати?

— Доки житимете. Хоч і до стап'ятидесяти років...

Забезпеченева організація при праці.

КОНКУРС НА КРАЩОГО ЧИТАЧА

Редактор газети «Наше майбутнє» довго думав над тяжкою проблемою: як піднести тираж свого видання. Адже від більшого тиражу залежить економія видавничих коштів, ну, і, розуміється, популярність, ота конче потрібна передумова, без якої газета не газета. Всілякі звернення, апеляція до свідомости, до патріотичних почуттів — нічого відрадного не приносили. Передплатники, як стояли на трьохзначному числі, так і продовжували стояти.

Раптом до голови редактора прийшла спасенна думка — оголосити конкурс на кращого читача. Мовляв, біс його бери, загублю сотку доларів, зате, почувши про конкурс, українська спільнота зацікавиться й бігцем посуне передплачувати «Наше майбутнє».

Після досконало розробленого проекту, в газеті з'явилося оголошення:

УВАГА! УВАГА! УВАГА!

Починаючи від сьогодні, редакція оголошує

КОНКУРС НА КРАЩОГО ЧИТАЧА

Умова конкурсу:

Той, хто бере в ньому участь, мусить бути передплатником газети принаймні на протязі одного року.

Разом із цим числом, ми шлемо кожному передплатникові а н к е т у, на яку просимо давати, по можливості, стислі відповіді — «так», «ні».

Конкурс відкритий, себто, учасники повертають редакції анкету, підписану власним прізвищем.

Термін конкурсу — два місяці.

Перша премія — 50 дол.

Друга премія — 25 дол.

Третя премія — 15 дол.

Редактор розіслав надійним платникам 500 анкет. З них повернулося з відповідями 50. Усі ті відповіді виглядали так:

1. Як ви дивитесь на українську пресу взагалі? — Так.
2. Чи приходилось вам порівнювати якість того й другого видання, як змістовну, так і технічну? — Ні.
3. Які газети, на вашу думку, кращі — ті, що видаються в Америці, чи ті, що видаються в Канаді? — Так.
4. Скільки українських книг ви прочитали за останній рік? — Ні.
5. Яку газету ви з найбільшою приємністю читаете? — Ні.

І тільки в одній анкеті, порушивши стандарт, читач відповів: «З найбільшою приємністю читаю газету «Наше майбутнє».

Розуміється, він дістав першу премію. Дві лишились невикористані.

А число передплатників, у наслідок проведеного конкурсу, збільшилося на п'ять осіб.

КЛОПІТ З ІМ'ЯМ

Революція Архипівна Самодурова перебувала в стані повної розгубленості. Три дні тому їй дозволили відвідати братню соціалістичну Мадярщину, де живе її рідна сестра, треба вже оформляти документи, а як їх оформляти з таким чудернацьким ім'ям? В родині Революцію звали Оля й те, сказати б, непристойне ім'я ніде не фігурувало, крім метрики, що пролежала спокійно в шухляді чверть віку й нікого не цікавила. А тепер...

Революція згадала тихим, але злим словом своїх покійних батьків. «Ну, для чого було фокусничати? Мало жіночих імен? Так ні, обов'язково треба Революцію... Правда, тато мав дореволюційний партійний стаж, був дуже ідейний, загинув від руки класового ворога під час добровільної колективізації. А при чому тут вона, хоч теж партійна, ще й директорка десятирічки? Ох, ті батьки!»

Чоловік заспокоював Революцію-Олю, радив їй:

— Не показуй метрики. Хіба не повірять на слово? Скажи: метрику загублено під час війни.

— Тоді зажадають свідків, — відповідала дружина. — Тих свідків, що знали мене змалку, а вони ж, чорти, не подарують, бо в них у пам'яті лишилась Революція, бодай би їй луснути, проклятій!

— Значить, треба зробити нову метрику! — вирішив чоловік.

— Як?

— А ось так. Є блатна підпільна організація, що за гроші виготовить тобі який хоч документ, навіть «Героя Советського Союзу».

— Де ж та організація?

— Тут, у нас, в Одесі. Ось я поклопочусь...

За тиждень Революція Архипівна мала «пристатний», пожовклий папірець, де за всіма правилами загсівського закону було стверджено, що вона, Ольга

Самодурова, дочка Архипа й Мелянії, народилася в такому ось році, в такому ось місті...

З легким серцем побігла партійна жінка у відповідну установу, показала куплений за кілька сотень рублів документ, і раптом... І раптом натрапила на проклятушого бюрократа.

— Гаразд, гаразд, громадянко, я ось тільки перевірю...

Бюрократ підніс телефонну слухавку, викликав Загс і сказав:

— А подивіться, чи не збереглась у вас випадково книга народжень за 1934-ий рік. Збереглась? Ага! Тоді пошукайте прізвище Самодуров... Знайшли? Там мусить бути записана дівчина Ольга... Що? Нема такої? Є Революція?

Відклавши слухавку, бюрократ гукнув до Олі:

— Чому ж ви, громадянко, дурня з мене клеїте? Як називається ви справді?

— Революція...

— Ну, ось ви самі признались. Не буду вже вас притягати до судової відповідальності за пред'явлення фальшивого документа, їдьте собі на здоров'я!

Туристичне посвідчення було готове. В ньому зазначалося, що Революції Архипівні Самодуровій дозволено місячне перебування на терені Мадярщини, в своєї рідної сестри, Марсельези.

— Боже, Боже, — бідалась Революція-Оля, — як я покажу будь-де це ідіотське посвідчення? Та ж революція на всіх мовах революція, смітимуться з мене!

— А Марсельеза краще? — нагадав чоловік.

— Розуміється, краще. Та вона вже давно не Марсельеза, а Марселя, на мадярський лад. Їй нічого!

Майбутня туристка загубила спокій і сон. Вона вже ладна була зовсім відмовитись від поїздки, хоч і довго домагалась дозволу, хоч і не бачила сестру двадцять років.

Але чоловік знайшов вихід.

— Знаєш, Олю, а ми ту Революцію обрубємо...

— Як обрубємо?

— Авжеж. Зітремо дуже обережно «Рево» й ли-

шиться «Люція». А це ім'я є скрізь, в Італії навіть гарну пісню, присвячену йому, складено:

Хай не вгасає соняшна мрія.

Санта Люція, санта Люція!

— Добре. А коли хтось помітить оту підчистку?

— Не помітять. Я знаю такого фахівця, що...

І Революція, тобто, Люція щасливо відбула подорож до Мадяричини. Ніхто там не звертав уваги ані на неї, ані на її посвідчення, бо ж пролетарська пильність існує лише в одній-єдиній державі світу, на батьківщині всіх трудящих, у Союзі Советських Соціалістичних Республік. Інші держави, навіть соціалістичні, ще до тієї досконалої пильності не доросли.

Революція
Архипівна
Самодурова
після
повернення
з-за кордону.

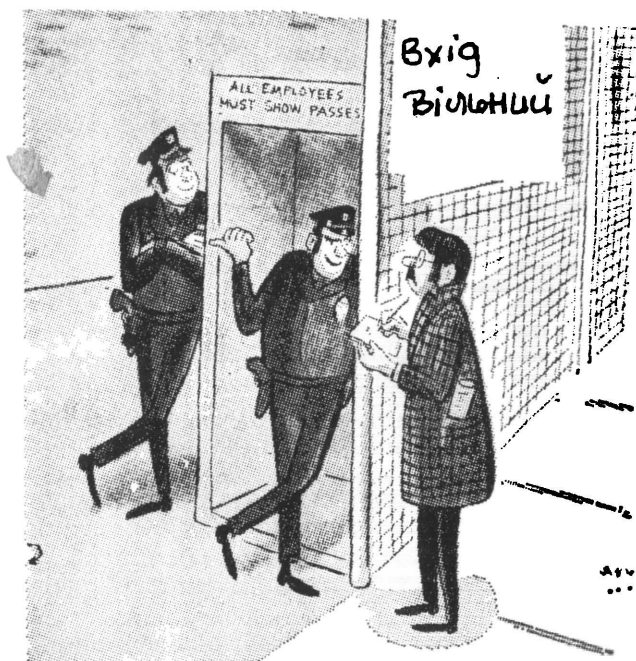
ПОЛІТИКА ВІДЧИНЕНИХ ДВЕРЕЙ

Вільний світ своїх дверей не замикає. «Вілком», мовляв, заходьте, тільки не тримайте у валізці бомб, а в кишені пістоля, бо з цим вантажем ми вас не пустимо. А хто ви, що ви, які ваші переконання, це «відчинені двері» абсолютно не цікавить. «Вілкомівську» політику нарешті перейняла й держава, яка спочатку категорично заявляла: «Граніца на замке. Котіться від нас ік чортовій мамі!» Перейняла... Але з деякою поправкою. Перед тим, як потрапити у відчинені двері СРСР, вам запропонують невеличку, питань на 50 анкету. Питання ж там такі: 1) Добровільно, чи недобровільно опинились ви за кордоном і в якому віці. 2) Чи не народились ви на окупованій німцями території. 3) Де народились — у бомбосховищі, чи в хаті. 4) Чи ваша мати не прала німцям білизну. 5) Яке ваше ставлення до комунізму. 6) Перерахуйте поіменно, зі вказівкою точних адрес, вашу рідню в СРСР.

Словом, з вас вичавлять усі можливі й неможливі відомості, а тоді накладуть резолюцію — пустити, чи не пустити. Якщо ж пустять, то все таки бережіться отих відчинених дверей, аби вони вас не прищемили... Не говоріть нікому, що десь живеться краще, ніж в СРСР. Не хваліть закордонного краму. Лайте закордонну демократію на всі заставки, мовляв, щоб їй добра не було! Не фотографуйте військових об'єктів, наприклад, вантажних автомашин, бо капіталісти, подивившись на знімку, можуть і собі сконструювати подібні. Виказуйте теляче захоплення советським мистецтвом. Падайте на коліна перед статуями Леніна. Кажіть скрізь, що більш мудрого політика і більш турботливого за народ вождя, як Леонід Ілліч Брежнєв, нема в цілому світі.

Бували випадки, коли туристів висилали з СРСР, не давши їм добути до кінця запланованої туристичної подорожі. Щоб не хвалили чуже й не гудили на-

ше. Щоб поводити себе, як належить вихованим гостям. Щоб не мали власної думки, бо на батьківщині всіх трудящих власну думку, що йде врозріз із партійною настановою, категорично заборонено. Словом, будьте чемні й радійте, що вам дозволили побувати в країні необмежених можливостей, де вже давно здійснено соціалізм і лишилось десять кроків до комунізму. А це ж мрія всього прогресивного людства!

Двері відчинені, а спробуйте туди увійти.

Б У Р' Я Н

Леслі категорично заперечувала будьяке відношення Менсона до цих убивств, хоча свідок Лінда Касейбел заявила, що Менсон першим увійшов до будинку, зв'язав подружжя Ля-Біанка й покликав решту вбивць.

Захисник Леслі, Бен Гуген, намагався викликати в неї зізнання, що вона шкодує за свій злочин. Це йому не вдалося. Леслі заявила, що «шкодувати», чи «жаліти» це тільки сполучення літер, яке не має жадної рації. Адвокат запитав її: чи не соромиться вона за свої вчинки. »Що таке «соромитись»? — відповіла вона. (3 преси).

Довгий час, понад півроку, суд розглядав «сенсаційну» справу Чарлза Менсона і його «родини» — трьох наложниць-виродків, які замордували ні в чому не повинну вагітну артистку Шарон Тейт і чотирьох її гостей, а згодом — подружжя мільйонерів Ля-Біанка. Злочин навіть не мав матеріального, а тим більше особистого підґрунтя. Вбивство було доконане, так би мовити, «з любови до мистецтва», бо на тілі місіс Ля-Біанка медична експертиза знайшла сорок одну ножеву рану.

Постає питання: для чого судові потрібно було аж так детально копірситися в цілком доведеному злочині? Для чого витрачався час десятків людей — присяжних, свідків, охорони? Хай би вже той суд дав якісь морально-виховні наслідки, хоча б каяття злочинців, осмислення їхньої тяжкої провини. Ні, цього в найменшій мірі не трапилось. Підсудні тримали себе визивно, іронізували з суддів, обмінювались між собою веселими поглядами. Вирок: кара смерти. Але... якраз

наспів закон про відміну цієї кари, як «неконституційної», і вся непоправна банда влаштувалася в американській тюрмі, яка своїм режимом нагадає готель, тільки з тією різницею, що звідси за власним бажанням не можна вийти.

Злочинці в тюрмі. А там проголосять якусь амнестію, а чи, може, зважать на їхню добру поведінку, і досмертну в'язницю буде обмежено десятима роками. Ідеальним гуманістам, чи гуманним ідеалістам слід би нагадати звичайне природне явище — засмічення поля бур'яном. А-ну ж, дайте тому бур'янові розростись, не вживіть своєчасно заходів до його виполювання, і трава-шкідник заглушить, знищить корисні рослини, пропаде праця господаря, пропаде зрештою й сам господар, бо з бур'яну поживи не матиме.

Численні приклади стверджують, що «помилені» злочинці рідко коли повертаються на шлях добра. Здебільшого вони знов беруться за свою минулу діяльність. І знову судовий розгляд, спритна адвокатура намагатиметься за всяку ціну винайти законну підставу для виправдання, а як не винайде, то підсудний нічим, крім тюремного готелю, не ризикує.

Розуміється, ми не можемо повертатись до минулого, коли існував «суд Лінча», себто, захопленого на місці злочину зразу ж вішали на гілляці. Але не завадило б пригадати судівництво деяких арабських держав. Там навіть такий дрібний злочин, як крадіжку, терплять до трьох разів. Після третього випадку злодієві відрубують ліву руку. І що ж? Поїдьте ви, скажімо, в Савдівську Аравію, загубіть там на вулиці гаманець із грошима, і можете бути певні, що ніхто його не чіпне, він лежатиме там, де випав.

Останнім часом демократична Америка побила світовий рекорд злочинності. Грабунки банків, викрадання людей з послідовним викупом їх, напади серед білого дня на вулицях стали звичайним явищем. Поліція просто не в силах боротися зі злочинною пошестю. вона, та пошесть заливає країну, особливо її великі міста. Раз-у-раз зменшується населення тих великих міст,

люди тікають на провінцію, але й провінція не завжди рятує, бо пошесть проникає й туди.

Хто ж винний? Виключно — судівництво, його м'якість, його поблажливість. Переконання, добре слово, не на кожного впливає, і хоч сказано в Божій заповіді «Не убий», та мимоволі згадується Мойсеїв закон «Око за око і зуб за зуб». Неправних злочинців, особливо вбивць, треба, як бур'ян, безжально виполювати, замість слинтявого співчуття до них.

БОЧКА ДЬОГТЮ В ЛОЖЦІ МЕДУ

Модернізм — це перш за все шукання нових, кращих форм для висловлення (втілення) думки мистця в слові, фарбах, гіпсі, різьбі й так далі. Модернізм — значить заперечення віджилої форми, отієї «старомодности», яка з часом стає смішною. І всяке інше тлумачення модернізму, наприклад, як законне право мистця бачити речі і події такими, як він їх собі уявляє, ніщо інше, як накидування невластивого людям погляду, а то й явне одурачування глядача, або читача.

Славетний Пікассо у хвилину відвертості охарактеризував свою модерну творчість так: «Часом мені хочеться посміятись над наївним глядачем, і я підношу йому такі малюнки, з яких мені самому смішно. Це — халтура».

І справді, коли дивишся на скульптуру зовсім не жіночого вигляду жінки, з головою доісторичної рептилії, з ногами різного розміру, диспропорційного до тулуба, коли бачиш при тому підпис «Індійська принцеса», стає ніяково за мистця, хоча б той мистець і носив усесвітньо відоме ім'я.

Коли бачиш на картині: серед літнього парку з нормальними деревами стоїть ненормальний камінний болван без людських обрисів, з пав'ячим хвостом, опущеним до низу, з двома головами, одна з яких гусяча, а друга має вигляд гармати, націленої в небо, і підпис «Святий», то крім гіркого сміху та суму нічого в собі не знайдеш.

Є картини, де натикано щіткою різнокольорові плями, а назву маляр дає довільну, яку сам схоче. Це може бути «Літо» і водночас «Зима». Може бути «Осінь елегія» і «Весняна радість».

Проте лишимо на боці малярство й скульптуру та перейдемо до модерних літературних зразків. Перед нами книжка «Нові поезії», написана й видана в 1969 році нью-йоркською групою поетів.

Чому нас не розуміють?

На обкладинці книжки заголовок написаний так:

Н О В І
П О Е З
І
І

і якийсь, штрихами намальований ідол без рук і без ніг.

Розділові знаки і заголовні літери в деяких поезіях зовсім відсутні, очевидно, їх вважають за непотріб, без якого цілком можна обійтись.

Не маємо наміру охаювати всю книжку. Ні, там є

й досить добрі речі. Але ось чомусь на першому пляні творчість молодого «віршника», як він сам себе називає. Беремо навмання два розділи з його довгої «поезії»:

ваш аліяж
байцує букви б'ючки
та бон ви
не візьмете в адут
бо тут багер
зеленого баніта
в юшку розканючить
брата в роздрібну
прозору торбинку
запакують.

І далі: мій голос голова
у стомлених бур'янах
та моя нога ногою
трава сохне
сила межіє
ступа в годинникову стежку
де летаргічний янгол
гика на діпісток
що плачуть і гибіють
у стрімголовних еміграціях.

Зрозуміли ви щось? Маємо певність, що ні, бож чи можна зрозуміти маячіння божевільного?

Подібні до наведених, зразки «модерної поезії» нагадують людську постать з вивихненими руками і ногами, зі скривленою головою, з роздертим до вух ротом. Для чого це? Адже калік, то-пак навмисне самоскалічених читач не любить і ніколи не полюбить.

ЧИ НЕ ПЕРЕХВАЛИЛИ ОЛЕСЯ ГОНЧАРА?

«Не злопам'ятна Зачіплянка, та все ж, мабуть, не може забути, чим був колись цей собор, найбільший, найпишніший в єпархії. Скільком голови дурманив чадом лампад, облудністю проповідей, наркотичними пахощами ладану з розмашистих попівських кадил... Пузаті попи ставали тут ще пузатішими, церковні старости, стрижені під горщик, намащені оливою, бряжчали горами мідяків на таріллі, злодіювали, наживалися на свічках, шахраї підрядчики одним махом відкупувались тут від гріхів, а старці та старчихи вмирали на папертях, а нещасні каліки, що звідусіль тяглися сюди, щоб сцілитися, добулися чуда, так і залишались каліками, чуда не добувшись... Горіли свічки, сяяли в рушниках ікони, півча — аж розлягався собор — переливалася райськими голосами, виспівуючи людям небесне, вічне блаженство, а після відправ знову викидала їх з небес у реальний жорстокий світ хижацтва, здирства, нестатків, світ бельгійських заводчиків і «рідних» мордатих стражників, получок і забастовок, пиятик і бійок до крові... Але це відійшло, розтануло разом з ладанними димами».

Так писав Олесь Гончар у своєму нашумілому «Соборі», та цей промовистий уступ якось лишився непоміченим. Натомість прекраснодушні цінителі ідейних літературних творів ув одну душу загаласували: «Ах, яка краса той «Собор», яка сміливість думки в Олесь Гончара, що захищає від руйнації старовинні церковні споруди, кличе «берегти собори людських душ», не впускати в них нічого брудного, захланного, мізерного. А те, що із справжнього собору вийнято його душу, що там замість ікон шкірять зуби вепрячі морди, а на підлозі навалено комбікорму й мішків із цементом відважного оборонця історичних пам'яток не обходить. Він бо захищає тіло без душі, він стовідсотковий мате-

ріяліст у дусі вчення Маркса (релігія — опіум для народу), з додержанням усіх заялжених атеїстичних епітетів: чад ладану, облудність проповідей і т. д. Тут же й гончарівське «кадило» режимові: «реальний жорстокий світ хижачтва, здирства, нестатків відійшов, розтанув разом з ладанними димами».

А чи, справді, відійшов? Чи не був Гончар у свої дитячі роки свідком отого большевицького суперхижацтва, коли в селянина забирали останню хлібину, нищили голодом невинних людей, а щодо «нестатків», то вони перманентно існують і досі, на шістдесятому році «великої жовтневої».

Та повернемось до основної теми роману. Люди привикли до собору, як до декоративної споруди, їм не болять те, що собор «без душі», що відібравши його релігійно-виховну суть, большевики позбавили народ єднання з вічністю, вихолостили давнє прекрасне, давши натомість штучну нову традицію, на взірць «палацу шлюбів», з якого сміються й самі його організатори.

Собор має стояти! Так вирішила вся Зачіплянка, на чолі з секретарем Облпарткому. А далі що? Чи повернуть йому колишню красу? Чи винесуть звідти комбікорм і цемент? Безсумніву, ні. Бож не знайшлося серед гончарівських персонажів жодної людини, яка уболювала б за собором — місцем духовної розради, спочинку від життєвих негод і турбот. Персонажі роману не насмілюються критикувати дії «гори», а тільки «низів», так званих, браконьєрів — за поламаним деревом, за стоптану траву, за ловлю риби без дозволу... Вийняток — старий металюрг пенсіонер Лобода, що в запалі гніву на свого сина-активіста кричав: «Хочеться вам ще одним ГЕС-ом галасу наробити, а плавні та Скарбне хіба вам болять? Аж зашумлять під воду! Буде, як там, на Каховському, де пів-України пустили на дно, думали, море збудують, а збудували болото! Гниллю цвіте, на всю Україну смердить! Пілоти носи затикають, коли пролітають над ним...»

Отож, гончарівська критика б'є не по коню, а по голоблях, кінь же посміхається й косить оком на пус-

туна-Олеся, мовляв, лупи далі, мені від цього ані холодно, ані гаряче.

Розуміється, на сірому тлі режимної літератури, горезвісного соціалістичного реалізму, «Собор» — ява досить помітна й цінна тим, що в ньому ставиться питання про відповідальність влади за нищення історичних пам'яток в Україні, які ніколи вже не вдасться реставрувати. Мовчали, коли нищили в Києві Михайлівський монастир і Десятинну церкву, мовчать, чи закривають очі на сотні різних неподобств і тепер, а тому кожний, хоч і не дуже сильний голос спротиву має своє позитивне значення й буде зарахований, як дійове намагання протиставитись сваволі брутального большевицького окупанта нашої батьківщини.

ДИПЛОМ

У таборі переміщених осіб можна було роздобути будьякий диплом, хоч там, розуміється, жодного кваліфікованого закладу не існувало. Дипломи давалися різні: автомеханіка, електромонтера, ветеринарного фельдшера, і навіть прости, Господи, диякона, або священика. Давалися й наукові звання: магістра, професора, доктора.

Але не треба думати, що процедура з одержанням диплома була легка, мовляв, заходь, хто тільки має бажання, й діставай. Ні, так не виходило. Дипломний штаб був суворо законспірований. Не знали, де він міститься і хто є в його складі, а довідувались через таборовий шифр: «кухар усе знає».

Отже, йшли до кухаря, а він питав:

- Що хочеш?
- Та... диплом.
- Який саме?
- Електромонтера.

— Літру фруктового самогону! — вирішував кухар, а після того, як літру було принесено, давав напрямок: отакий ось барак, отака кімната...

Дипломний штаб складався не з авантюристів і жуликів, а з поважних і на всі копита підкованих осіб. Туди входили — справжній представник науки, політичний екзамінатор, комерційний консультант, графік та інструктори з кожного фаху.

Диплом зразу не видавався, себто, дарма грошей не брали. Ще коли йшлося про гонорове звання магістра, або доктора невідомих наук, трудилися не дуже. Однаково ж, у практичному житті те звання не буде застосоване. Ну, а наприклад, автомеханік? Випустити його з дипломом, щоб став, як дурень, перед машиною й длубався в носі? Або електромонтер? Щоб убило з першого доторкання до штепселя? Тому прак-

Дипломна комісія.

тичні фахи оплачувалося значно дорожче, бож треба було ще вчити, консультувати, перевіряти.

Однак, ми не спинятимемось на цих «сірих» фахах, а перейдемо до наукових звань. Кандидат на наукову силу, розшукавши законспірований дипломний штаб, спершу потрапляв до комерційного консультанта.

— Яке звання хочете мати? — питав консультант.

— Доктора. . .

— Три тисячі.

— Яких три тисячі?

— Німецьких марок.

— Дорогувати!

— Нічого не дорогувати. За практичний фах ми беремо не марками, а долями, це важче для клієнта. Якщо згода, йдіть до нашого професора.

Професор (справжній!) провадив перевірку загальних знань.

— Яку маєте освіту?

— Незакінчену середню...

(Тут, звичайно, клієнт пригадував, що він закінчив п'ять класів початкової школи, але якось не випадало в цьому признатись).

— Добре. Що таке Донбас?

— Еспанський король.

— Як називається столиця Норвегії?

— Осли.

— Хто був Колумб?

— Це той чоловік, що жив на безлюдному острові й мав слугу П'ятницю.

— Не можу дати вам «доктора», беріть «магістра».

— Ну, що ж, хай буде так.

Політичний екзамінатор питав лише, до якої партії клієнт належить, і почувши відповідь: «ні до якої», відпускав з миром.

Диплом вироблявся дуже ретельно. Ідентичний папір, ідентичні підписи й печатка. Комар носа не підточить! А перевірити в архіві... Хто ж бо там може перевірити, коли майже всі архіви знищені під час війни.

І розпливлися таборові магістри, доктори й професори по всьому білому світі, й не так легко доскіпатися, чи він таборовий науковець, чи правдивий. Єдиний спосіб вирішити подібну складну проблему — це запитати:

— А що таке Донбас?

ГРОМАДСЬКА ОПІНІЯ

Я письменник. Добрий, чи ні, не мені судити. Розуміється, в очі кажуть, що я надзвичайний, майже такий, як Коцюбинський, а що вже до Мопасана, то нема сумніву — Мопасан слабший, куди йому до мене!

Отож, я й схотів перевірити громадську опінію, так би мовити, на практиці. Запросив до себе приятелів та близьких знайомих, не пошкодувавши їстівного та питтєвого, а перед собою поставив карафку з чистою водичкою, заправивши її для конспірації ялівцевим корінцем. — Це, — кажу, — спеціальний настій, приписаний лікарем, бо в мене щось не в порядку зі шлунком.

Ну, їдять і п'ють собі люди, розважаються, співають патріотичних пісень, а я тим часом удаю з себе страшно сп'янілого. Язик у мене не повертається, голова хилиться до столу. Готовий!

— Знаєш, що, друже, — кажуть мені теж підхмелені приятелі, — ти ляж на канапці й трохи переспи, а ми будемо розважатись і без тебе.

Ліг я, заплющив очі, наче сплю, але прислухаюсь до розмови. І ось чую:

— Напився, як свиня, й гостей не посоромився. . .

— Та хіба він когось соромиться? Це ж хам!

— Навіть не знаю, чому з ним так носяться. Письменник. . . Такий, як з мене астронавт. Ось мій шіснадцятилітній син написав таке оповідання, що куди там цьому «прославленому». Перехвалили його, а він і вуха розвісив.

— А п'є. . . Подумайте, всадив цілу карафку, тільки корінці залишилися. Ще б тут не сп'яніти!

— Паскудна людина, взагалі. Задавакувата. Йде вулицею й друзів не помічає. Поки не покличеш, то й не обернеться.

— А я чув, що він кожного дня б'є свою жінку.

— Невже?!

— Їй-бо, правда. Мені казав його сусід, той, що живе навпроти.

— А як же діти допускають?

— Він і дітей б'є. По обличчю. Коли щось не по ньому, зараз же розмахнеться й — лясь!

— От сучий син!

— Я ще трохи про його письменство... Ви думаете, що він усе бере зі своєї голови? Та вона в нього порожня, як бубон. Ось дивіться, скільки назбирав книжок. Звідти й усі його твори. Скубане тут, скубане там, склеїть, щоб держалось купи й друкує...

Цього вже мені було забагато. Я підвівся з канапи, вказав рукою на двері й прогрімотів:

— Гетьте до всіх чортів! Гетьте й не попадайтесь мені на очі, бо боюся, що вони в мене повилазять від вашого вигляду.

ЛИСТ СТАЛІНА

Сосо Бесович (автентичні грузинські імена, відповідні іменам Йосиф і Віссаріон) прислав Микиті Хрущову з того світу листа:

«Сукин же ти син! Бодай би ти здох, і бодай би виздихав увесь твій рід. За те, що ти розоблачив мене з трибуни XX партз'їзду. За те, що викинув з ленінського мавзолею й примістив десь на задвірках, біля кремлівської стіни. Добре, хоч Льонька Брежнев догадався поставити над могилою мій бронзовий монумент, а то люди й не знали б, хто в ній похований Сталін, а чи, може, здохлий кінь якогось партійного діяча. Ніколи не прошу я тобі й того, що ти, паскудна мордо, наказав повалити всі пам'ятники, які були мені поставлені ще за мого життя. А найбільше я ображений за викреслення мене зі списку ідеологів комунізму. Як добре звучало: вчення Маркса-Енгельса-Леніна-Сталіна. Значить, ти Сталіна обрубав. А кого ж впишеш на моє місце? Може, себе? Так ти ж малограмотний, нотуєш у своєму записнику: «треба розобрати», замість «треба розібратись». Ти скомпромітував увесь советський уряд, знявши на засіданні ООН свого паршивого черевика й гативши ним по столику, за яким сидів. Краще б уже гатив по своїй лисій дурній голові.

Тепер у справі формальній. Ти таки колись гігнеш, то хай стане тобі відомо, що до пекла, де я перебуваю, тебе не пустять, а будеш скавуліти, як собака, під ворітьми й їстимеш кістки, що я їх тобі викидатиму.

Тут, правда, харчевий раціон не дуже розкішний. Мені дають на день миску баланди і 600 грамів хліба з домашньою деревного трачіння. Я писав уже кілька заяв на ім'я його величності Люципера, але він відповів: «Так, як ти годував своїх в'язнів, годуємо й тебе. Присуд остаточний і оскарженню не підлягає». Отака зараза Люципер. А забув він, як я, згідно з ленінським заповітом, переслідував релігію, нищив церкви, палив

ікони, від одного погляду на які чхали всі чорти й чим-дуж тікали до пекла. Гей, що казати! Нема вдячності ніде, й очевидно, ніколи не буде. Тобі ж, йолопе, моя особлива зневага. Я ж тебе витягнув за вуха з низів, наблизив до себе, зробив генерал-лейтенантом, хоч з тебе такий генерал, як з мого подертого чобота піраміда Хеопса. Добре, що Брежнев і Косигін своєчасно дали тобі копняка, хоч і з них такі ж правителі, як з баранів маршали.

Чує моє серце, що без мене не буде ладу в ССРСР. Ти посварився з Мао-Тсе-тунгом, який мене й досі шанує. Ти наробив непоправних дурниць із цілиною. Ти збудував ідіотський мур у Берліні, коли західню Німеччину легко було приєднати й без муру. Словом, ти неперевершений дурень, і я бажаю тобі всього найгіршого, що тільки може бути в світі. Ага, як будеш відходити з землі, захопи для мене хоч пару кілограмів кав'яру та кілька пляшок мого улюбленого «кахетинського». Тоді я попрошу, щоб тебе пропустили до пекла і влаштували замітачем. На більше, ти, свине, не заслуговуєш.

Колишній Генеральний Секретар КПСС

Й. Сталін

ЛІСТ

Хрущов читає лист Сталіна на засіданні політбюро.

ТАРАРАБУМБІЯ

Тарарабумбія,
Сиджу на тумбі я,
Вухами хлопаю
І бублик хропаю. .

Така жартівлива босяцька пісня існувала в підсоветському неписаному фолкльорі. Співали її після «надцятої» чарки, співали відверто, не криючись, бож ніякої політики там не було. Навіть «бдительні» сексоти не могли прискіпатись до «Тарарабумбії». Сидиш, то й сиди, хлопаєш, то й хлопай, хропаєш, то й хропай.

Але справа в тому, що були пісенні варіанти, далеко не безобидні, наприклад:

Тарарабумбія,
Ось видер ум би я
У благородного
Отця народного,
Що став собакою,
Бож дуже дякую
За жість прекрасную,
Рожево-красную. .

Тут уже явна контрреволюція, і цей варіант був співаний тільки в колі найближчих друзів, перевірених, незрадливих, об'єднаних якимсь спільним горем, здебільшого «неправильним» походженням.

Усе це, як кажуть, «ліричний відступ». Советчина далеко. Ціну їй кожен знає. Вірити в марксо-брежневські доктрини може лише хвора на голову людина. Однак, «Тарарабумбія», як вияв безпредметовости, звучання без будьякого змісту, лишилась і тут.

Ось сходяться в барі наші «політики». Вип'ють чарку, другу, третю, а тоді починають вирішувати світові проблеми.

— То й як же ти дивишся на поїздку Ніксона до ССРСР?

— Він не мусів їхати. Чого? На поклін Брежнєву?

— А я думаю, що Ніксон мав рацію. Треба ж знати, чим дихає ворог. Треба з ним випити й хліба, з'їсти, добре поговорити, а тоді перед тобою розкриється ота засфінксована східна душа. . .

— Ну й дурний же ти! Розкриється? Хіба вона, душа, тобто, на сході колись розкривалась? Та ще в советчиків. Вони тебе обведуть навколо пальця, напоять і нагодують, а потім. . . будеш те все виблювувати. . .

— Хіба Ніксон дурний?

— Ніхто не каже, що дурний, тільки довірливий.

— А звідки ти знаєш?

— Відтуда. Від верблюда. Бачиш, Брежнєв йому яхту в подарунок прислав, ту яхту, що летить, майже не торкаючись води, а він і розчулився. . .

— Дурне говориш. Ніксона купити яхтою? Ти що, учадів?

— Не учадів, але ж факт фактом. Тепер між Америкою й СССР аліянс.

— Який, до чорта, аліянс?

— Бо зерно продають.

— Хто?

— Америка.

— Кому?

— Советському Союзові.

— Ну, й що?

— А то. Для чого продавати зерно? Хай би покурикали з колгоспами та переконалися, що від них користи, як з козла молока. Тоді б, може, й розпустили.

— Хто розпустить? Диктатура над пролетаріатом? А з чого вона житиме? З індивідуальних господарств? Дядько закопає зерно в землю і — шукай його.

— Америка матиме на тому продажу зиск.

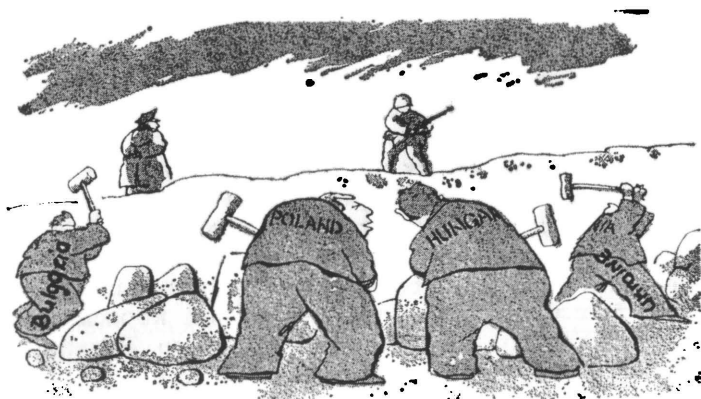
— А Україна що матиме? Фігу з маком?

— Ти знов про Україну. А що важить Україна у всесвітньому масштабі? Треба мислити світовими категоріями, а не загумінковими.

— То такий ти патріот? Україна для тебе загумінок?

— Не загумінок, але треба мислити.
— Я й мислю. До речі, як ти дивишся на демонстрації проти українсько-советського мистецтва?
— Я вважаю, що вони непотрібні.
— Непотрібні? Он як! А яким же чином можемо заманіфестувати своє негативне ставлення до Советів?
— Та ж то Совети, а то мистецтво. При чому тут старі калоші, як у нас говорили.
— Ти мене не розумієш. Ми безкомпромісові борці за самостійну, ні від кого незалежну Україну. Отже, до чортової матері з усякою советчиною — мистецькою, науковою, технічною. Чи не так?
— А хто ж творить мистецтво й науку? Український народ, чи советський режим?
— Народ. Але під советським протекторатом, і з цим ми мусимо рахуватись. Я советського впливу не хочу ніде!
— Знаєш, що? Давай згадаємо минувшину та заспіваєм «Тарарабумбію».

Ото краще. Співайте собі на здоров'я, а до політики не лише до високої, а й до малої треба здібностей, яких у нас, на жаль, бракує.

Ілюстрація до заяви президента Форда
про незалежність східних держав від ССРСР.

НЕНАДІЙНІ ДИВОВИЖИ

Сміятися з чиєїсь смерти не можна, але з глупоти дозволено. І коли, наприклад, вельмиграмотна союзова газета пише «ненадійно помер», мимоволі посміхнешся й подумаєш: Як це ненадійно? Значить, ще є сумнів у смерті? От коли б було сказано «надійно помер», такого сумніву вже не виникло б.

На жаль, вельмиграмотні, всупереч усім словникам, не розрізняють понять «несподівано» і «ненадійно». Перше говорить про неочікуваність, раптовість, друге про те, що подію можна заперечити, бож вона не надійна, не цілком доведена.

Часто зустрічаємо в тій же союзській пресі іншу мовну дивовижу «Вітай, Владико!» З якої речі владика, духовний зверхник мирян, мусить першим вітати мирян, а не вони його? Чому б не написати: «Вітаємо, Владико!» Тоді було б збережено чемностеву форму громадського привітання, пошану до високопоставленої особи.

Богові дякувати, вже домовилися, що ніяких «З'єднаних Держав Америки» нема, а є «З'єднані Стейти». І все ж таки, одна з союзових газет уперто пише «З'єднані Держави», не бажаючи зрозуміти, що це явна нісенітниця, з якої навіть кури сміються.

Та вернемось знову до мовних дивовиж. Під знімками (кліше) часто надibuємо таке: Сидять від права до ліва... Від якого це права? Від римського? А чому не написати грамотно: праворуч, ліворуч? Та воно в згаданій союзській пресі «не приживляється». А вже зовсім безглуздо виходить, коли деякі кореспонденти пишуть: «він повернувся в зад». І нічого. Редакції толерують і таку дивовижу.

Один журнал, не зморгнувши оком, доводить до відома читачів: «Цей обов'язок спочиває на такій ось установі». Себто, розлігся в усю довжину та й спочиває, аж носом висвистує. Або: «Студенти вчаться

НА університетах». Виходить, що студенти позалазили на університетські дахи і там собі вчаться... Ще: «Не покривається з правдою». Ой, лишенько! А чому б не сказати: «Не відіювідає правді», чи «не згідне з правдою».

Проте рекорд мовних дивовиж побила все ж таки найстарша союзова. В номері 237 від 4-го грудня 1976 на першій сторінці подано таку новинку:

НАПІВ БРАТ ПРЕЗИДЕНТА ФОРДА ЗАГИНУВ В АВТОМОБІЛЕВІМ ВИПАДКУ

Читач, навіть мовно підкутий на обидві ноги, розгублено міркує: що це значить «напів брат»? Є брати рідні, двоюрідні, троюрідні, але напів брата ще ні в кого не було, крім президента Форда. . .

В кожній мові, в тому числі і в нашій, діти від різних батьків, чи від різних матерів звуться **зведеними** братами й сестрами, себто, їх уважають за рівноправних у вихованні, вони належать до одної родини, тільки не являються рідними по крові.

Редактори газети полінувалися зазирнути в якийсь толковий словник, або, принаймні, спитати в людей грамотніших, і «трахнули» оте неоковирне «напів», осмішивши себе перед читачами.

Якщо вже ми при «напів братові», розберемо й дальшу неоковирність того заголовка. Автомобілевий, правильніше, **автомобільний** випадок — поняття розтягне. Він може бути і злим, і добрим, коли обійшлося без жертв і потерпілий, як кажуть жартома, відпеквся легким переляком.

Чому ж було не написати грамотно:

В АВТОМОБІЛЬНІЙ КАТАСТРОФІ ЗАГИНУВ ЗВЕДЕНИЙ БРАТ ПРЕЗИДЕНТА ФОРДА

Треба пам'ятати, що газета мусить бути авторитетною не тільки в поданні правдивих інформацій, а і в мові, бо ж читач звідти черпає свої мовні знання. Але в згаданому випадку цього, на жаль, ствердити не можна. Там дуже часто припускаються мовні «ляпсуси», непростимі для пресового органу, що претендує на звання виховника своїх читачів.

ЛЮДИНА ПІД ЧИСЛОМ

Порядком наступу на людські душі, советська влада перевела в 1932-ому році загальну паспортизацію. Як кожне міроприємство робітничо-селянського уряду, її було прирівняно до надзвичайно серйозних, життєво потрібних кампаній. Мовляв, кришталєво чисті пролетарські маси в містах звільняться від непевного, тобто, злочинного елемента, бож при паспортизації всіх ретельно перевірять, профільтрують, відсіють зерно від половини. Саме вручення паспорта проводилось дуже урочисто: викликали по одній особі в окрему кімнату, перевіряли ще раз прізвище, національність, рік і місяць народження, а тоді голова паспортної комісії казав:

— Ми визнали вас достойним мати паспорт советського громадянина. Бережіть цей дорогий документ, як зіницю ока.

Розрахунок у советської влади був цілком правильний. Для чого ця сіра советська маса літатиме з місця на місце? Ось ми її пришпилимо паспортом, як метелика булавкою, хай сидить у своєму кутку й нікуди не рипається, а якщо рипнеться хоч і на пару днів, то й у новому пристановищі мусить негайно зареєструватись. Таким чином, за людиною завжди простягатиметься її тінь, вона буде на виду в «органів», а вже ті «органи» дрімати не стануть, і за найменшу провину за всяке відхилення від норми порядку припечуть, як карася на сковороді.

Безпаспортна людина дорівнювалась до громадських «парій». Вона могла жити тільки в селі, копитись у гною, виробляти трудовні, за які майже нічого не платили. Так само з провінційним паспортом не легко було дістатись до столичного міста. Хібащо хтось мав сильну протекцію, влаштовувався там на роботу, і тоді його «прописували», як мешканця столиці.

Паспорт, власне, являється прокляттям для советської людини. Не тільки Москва, не тільки всі столиці так званих союзних республік для звичайного «сов-смертельника» закриті. До закритих (заборонених) місць належить і ряд тих, де є якесь військове виробництво. Туди й носа не показуй, бо визнають тебе за шпигуна в користь Ізраїля, що мріє завоювати ССРСР, і опинишся ти на довгі роки серед сибірських снігів, ізольованим від нормального світу.

Паспорт (число) насамперед, а людина — додаток до нього. З людськими потребами советська влада ніколи не рахувалась і не рахується, бож для чого? Паперова конституція існує для закордону, а коли хтось із своїх громадян покликається на неї, то з того ди-вака тільки сміються або замикають у «психушки».

Наших «реалітетників», що сподіваються пом'якшення режиму, або його еволюції, можна з повною гарантією запевнити: на найближчі сто років там змін не буде. Хібащо заблудиться якась атомові бомба і трахне по Кремлеві. Ось тоді вже людина перестала б бути додатком до числа.

ЩО ПРОМОВЧАВ ЮРІЙ СМОЛИЧ

«Розповідь про неспокій» безсумніву цікави спогади. Проте вони сповнені тенденційности й, так би мовити, партійного забарвлення явищ і осіб. Смолич не тільки згадує, він зразу ж подає на тарелі аналізу всього, що потрапило в коло його зору, подає не об'єктивно, як «літописець», а як пропагатор світлої советської дійсности. . . Там же, де ця дійсність далеко відбігає від поняття «світле», він замовкає, або обмежується схолястичним приспівом: «Суворі й складні то були часи взагалі».

Що це означає? Це означає те, що почала активно діяти сокира ГПУ-НКВД, почали падати голови письменницькі й неписьменницькі, на місці втримувались тільки «перевірені», «твердокам'яні», «генеральнолінійні», на зразок Смолича і ще кількох одиниць, що їх можна порохувати на пальцях двох рук.

Манера замовчувань, або перестрибувань через роки — виразно прикметна в спогадах Смолича. Він, наприклад, пише про «скромне, але гарне погруддя» засновникові комуністичної преси в Україні Василеві Блакитному, але й словом не згадує, що тому погруддю дали постояти (в Харкові, на Пушкінському сквері) не більше року, а тоді тихенько, під претекстом випадкового зудару з вантажною автомашиною, спроводили на смітник. Він не пише, як старанно викорчувували пам'ять про Блакитного, знявши його ім'я з Будинку Літератури та з найбільшої харківської друкарні. Бож Блакитний до переходу в компартію був «боротьбистом», і цього прогріху компартія не могла йому простити й після смерті.

Жахливі тридцять років в Смолича якось «випали». Період голодових страждань України він збуває такими зауваженими рядками:

«В найближчий час в країні, надто на Україні створилась надто сувора ситуація — і літературні

чвари стали мізерією проти тих суворих соціальних подій».

Або:

«У лихоліття війни ми вступили з тяжкою незагоєною ранкою — після років порушення соціалістичної законності».

Ще б пак! «Порушення соціалістичної законності», яке в 1937-38 роках позбавило життя мільйонів людей, а інші мільйони кинуло на повільне вимирання в снігах Півночі.

Злочини советської влади незчисленні. Навіть дивно, як підіймалася в Смолича рука писати про «радянський патріотизм», про відданість «рідній радянській владі», начебто символів свободи, рівності й братерства...

Ю. Смолич не шкодує дитирамбів письменникам М. Йогансенові, М. Семенкові, М. Поліщукові й іншим, тільки не згадує, що всі вони потрапили під червону гільотину в розквіті своїх творчих сил і здібностей.

Підкреслюємо, до тих, які вціліли, або до посмертно реабілітованих письменників Ю. Смолич ставиться з повним респектом, зате скеровує всю свою їдь проти тих, що вибрали свободу. Так про І. П. Багряного він пише:

«Твори Багряного на еміграції — це визнає кожна безстороння людина — звичайнісінька графоманія, злісна, зловредна, сповнена ненависти й рясна неправдою. Як бачимо, контрреволюція завела Багряного не лише на політичне слизьке, — вона завела його на похилу площу і в творчості, а там і зовсім виштовхала з літератури геть».

І далі:

«Вони (Багрянний та інші письменники-емігранти) завдали нам лиха — і самим фактом зради, і контрреволюційною діяльністю проти свого народу, але радянська література тільки здобула на тому, що з її лав пішли геть пристосуванці й фальшивомонетники. Нехай же і пам'ять по них — як і їхні забуті могили на чужині — поросте спорипшем».

Що можна сказати, прочитавши цю «виклинали-

ну» характеристику? Хіба те, що дуже далеко Ю. Смоличеві з усім його численним літературним доробком до «графоманії» Івана Багряного. А про невмирущу пам'ять про нього свідчить могила в Новому Ульмі, де кожного року відбуваються панахиди з масовою участю шанувальників недомученого в Україні письменника і борця за визволення її багатостраждального, все Смоличем згаданого, Народу. Такої пам'яті Смолич, очевидно, не матиме.

Спинимось ще трохи на політичній діяльності автора «Розповіді про неспокій». Порядна людина бридилась би роллю кагебівського співробітника й пропагатора завдань тієї зловіщої установи. Але Ю. Смолич довгий час очолював спеціальний пресовий орган КГБ під назвою «За повернення на батьківщину», довгий час був ловцем наївних душ, в еміграції сущих, закликаючи, радячи, обіцяючи прощення й любов з боку тих, що нічого ніколи не прощали й нікого, крім себе, не любили.

Що ж, у таланті Ю. Смоличеві відмовити не можна. Але кому він віддав свій талант? Масовим убивцям? Провокаторам? Сіячам напруження у цілому світі? І невже спокійна його совість навіть на схилі років, коли вже пора підвести підсумок життя? Серед письменників сліпих духово людей нема. Письменник бачить те, чого інші можуть не помічати. То нащо ж переконувати в тому, що чорне є біле і навпаки?

В АЛЬБОМ БЕЗБАТЧЕНКАМ

В Путивлі плаче Ярославна...
(Слово о полку Ігоревім)

«Журнал "Вільне Козацтво" не вживає московського способу титулування по-батькові. Так поводить себе й журнал «Нові Дні». Виходить, що цей, накинута нам звичай, поволі на еміграції зникає, хоч у мові серед людей, ЩО МАЮ, АБО НІЧОГО НЕ ЧИТАЮТЬ І СТОЯТЬ ПОДАЛЬШЕ ВІД КУЛЬТУРНОГО ЖИТТЯ, він ще є серед старшого покоління в ужитку» («Наш голос», ч. 9).

Така «авторитетна» заява може викликати тільки веселий сміх. Бож ще коли московською державою її не пахло, а була собі Мос-ква (гнила річка за карело-фінською мовою), Київську Русь знав цілий світ, і звичай титулування по-батькові виник саме там. Інша річ, що москалі запозичили його, вони багато чого запозичили й видають за своє, історичне.

Всім відома у віках прославлена постать Володи-мира Святославича, великого князя київського. Всім відома Анна Ярославна, королева Франції. То чого ж люмитись у відчинені двері? Чого вводити в блуд неспокушених людей?

Правда, що західно-європейські країни не вживають титулування по-батькові, але це не закон для нас і не приклад для наслідування.

Нам нема чого соромитись своїх батьків. Згадуючи їх, ми віддаємо їм належну пошану, як історичному минулому, без якого й нас не було б на білому світі.

Колишні «безбатченки» москалі, бажаючи підтягнутись до більш культурних русинів, врахували це, належно оцінили, і замість «Нікітка-холоп», «Ванька-холоп», стали величати себе «Нікітами Йвановичами» й «Іванами Йвановичами».

Може, комусь не подобається величання по-батькові, то це його особиста справа. На запитання ж — чий це звичай, іншої відповіді, як наші, ми в цілій історії не знайдемо, а безстороння історія не помиляється. Туди ж радимо зазирнути й усім сучасним журналам, що претендують на всезнайство.

ПЕРЕВЕРНУТИЙ ЗНАЧОК

Спеціальний уповноважений Поштово-Чистильної Комісії при КГБ (скорочено Супчик) товариш Бдительний переглядав листи, адресовані з ССРСР за кордон. Розкривати кожний лист не було можливості, бо їх тьма-тьмуца. Просвічувати спеціальним промінням — велика морока. Зрештою в тих листах особливої контрреволюції досі не спостерігалось. Пишуть здебільшого про погоду й про хатні справи. Іноді якийсь плаксун попросить рідню прислати пакуночок на бідність (наче в ССРСР є бідні!), а політики зовсім не торкаються, навчені минулим досвідом.

І раптом у Супчика поширилися очі. На одному з конвертів він зауважив перевернутий догори значок. І не якийсь собі звичайний значок, а із зображенням московського Кремлю.

«Це явна контрреволюція, — сказав собі Супчик. — Сукин син, адресат, очевидно бажає Москві й Кремлеві перевернутись догори дном... Хто ж він?».

На жаль, зворотньої адреси не було, і товариш Бдительний стиха вилаявся, подумавши: «Наш уряд недоцінне становища. Він запровадив паспортну систему, запровадив прописку й виписку, а щоб зобов'язати громадян указувати зворотню адресу досі не догадався. Як було б добре, коли б на конверті було вказано вулицю, номер будинка й номер квартири. Тоді зразу під'їзди «чорним вороном», хапай підозрілу особу і мчи її у відповідне місце. Ну, побачимо, що ж тут пишуть».

Товариш Бдительний нагрів крайчик конверта на лямпі, легко відклеїв і почав читати. Там було написано:

«Дорогий Друже! Давно я тобі писав, бо все не давали відпустки, а коли працюєш — не до листів. Праця — насамперед. В нас усі помисли тільки про те, щоб виконати плян і дати якісну продукцію державі. Жи-

вем ми добре, не так, як раніше: «Ні корови, ні свині, тільки Сталін на стіні».

Супчик замислився. «Щось воно... дуже сміливо. Сталіна, правда, розвінчали і з мавзолею виселили на кремлівські задвірки, в землю, щоб не нагадував щасливому советському народові про не дуже щасливі дні, але ж про нього вже нічого поганого не пишуть. Ну, що ж далі?»

«Повідомляю тебе, друже, що я дістав орден «Знак пошани», і тепер, коли жінка починає сваритись, кажу їй: — Ти, занудо, не сварись, а стань і честь віддай. Бачиш, що це в мене на грудях? — Бачу, — відповідає клята жінка, — бачу розцяцьковану бляшку... — А ти придивись краще, — зауважую, — яка ж це, в біса, бляшка. Це тобі не бляшка й не цяцька, не якесь барахло, а державний орден. Мені на нього є персональна грамота, вроді диплома, і там сказано, що його дано свідомому ударникові соцбудівництва. Це тобі не г... якесь».

Товариш Бдительний знову замислився. «Гм... Згадує орден і тут же, поруч г... Хіба так можна?»

Далі в листі йшли поклони від жінки й від усіх дітей та внуків персонально. Підпис: Твій друг Максим. А після цього приписка: «За пакунок сердечне тобі спасибі. Дякуючи тому пакункові, ми одяглися і взулися, ще й на пару пляшок залилось. Пиши, як раніше: пошта, до вимоги».

Супчик довго тримав листа в руках. «Контра, — вирішив він, — безсумнівна контра. Зміст ще туди-сюди, а перевернутий значок усе пояснює».

І товариш Бдительний почав діяти. Викликав у свій кабінет завідувача пошти, показав йому конверт і спитав:

— Чий це почерк?

— А я знаю?

— Мусиш знати. Для чого ж ти завідувач?

— Та ж у нашому районному містечку десять тисяч мешканців, і чи міг би я запам'ятати їхні почерки? Цього й сам Айнштайн не втнув би.

— А хто з мешканців має ім'я Максим?

— Чий це почерк?

— А я знаю?

— Уп'ять двадцять п'ять. Тих Максимів, може, сотки. Крім себе, бо й я Максим, знаю ще Максима Задорожного, голову Райспоживспілки, ну, і... Максима Йвановича Кандибобера, начальника районного відділу КГБ.

Товариш Бдительний злякано замахав руками.

— Тю на тебе! Я шукаю прихованого ворога советської влади, а він мені тиче під носа начальника КГБ. Чи ти здурів?

Завідувач пошти іронічно похитав головою.

— І чого ви, товаришу Бдительний ломитесь у відчинені двері? Це ж простіше простого — довідатись про прізвище того, невідомого вам, Максима. Як прийдуть пакунки з Америки, я їх перегляну й знайду потрібну особу.

Пакунки до СССР з Америки йшли навалом. Завідувач пошти дивувався: де вони, ті американські робітники, а точніше, українські втікачі, беруть гроші, щоб не тільки жити самим, а ще й допомагати рідним та приятелям? Треба сказати, що завідувач ані скільки не осуджував пакунконадавців, бо й сам мав від них,

так би мовити, відповідну компенсацію. Він послужливо, зараз же після прибуття пакунка, повідомляв адресата, а той, на подяку, дарував завідувачеві або хустку, або найлонові панчішки для дочки, або вічний олівець, що міг писати цілий рік і не витікав, як витікали олівці, виготовлені на советській фабриці.

Тепер завідувач набув собі зайву мороку. За дорученням Супчика, мусів пильно слідкувати за пакунками «до вимоги» й шукати серед них адресу підозрілого Максима. Але Максимів довгий час не траплялось. Були Івани, Федори, Миколи, Петри, Грицьки, Михайли, Семени, Кирили, Ільки, Василі, Йосипи, Тимоші, Олекси, Матвії, Степани, Сидори, тільки не Максими.

Нарешті... великий пакунок... до вимоги Максимові Йвановичу Кандибоберові...

Завідувач пошти похолов. Кандибоберові? Якому це Кандибоберові? Керівникові державної безпеки? Господарові й начальникові всіх відповідальних і невідповідальних районних працівників? Завідувач побіг до Супчика.

— Є!

— Що є?

— Пакунок Максимові...

— А ну ж, покажи!

Товариш Їдительний похитнувся на ногах і рішуче сказав:

— Я цього пакунка не бачив, і ти не бачив. Хай забирає.

Врешті вияснилось, що пакунок з Америки отримав зовсім не начальник КГБ, а його однойменник, бригадир колгоспу «Червоний всесвіт».

«ПОКИДЬКИ»

Москва критикує президента Форда за зустріч з »покидьками суспільства«.

(3 газет)

Зміїна лють Москви проти післявоєнних емігрантів із Советського Союзу давно всім відома. Мовляв, як вони насмілились утекти від запланованої для них смерті? З якої речі віддають свою працю не батьківщині всіх трудящих, а проклятим капіталістам? Де ж їхня совість? А вже зовсім образливо те, що представників мерзенної еміграції приймає і говорить із ними сам президент Америки.

На жаль, нема в нас під рукою поіменного списку тих «покидьків», які внесли найцінніший вклад в усі галузі життя держави, що дала їм притулок. А цей список дуже довгий і... промовистий.

Отже, як казав поет, «є щось гниле у Данськім (советськім) королівстві». Тікають звідти науковці-винахідники, мистці, тікають і звичайні, дуже невимогливі люди. Кидають набуте роками добро, йдуть у невідомий світ, без знання мови, без будьяких перспектив, аби тільки не бачити країни збудованого соціалізму, відпочити від того соціалізму...

До речі, «покидьки» ніколи не лакействували, не лизали чобіт у своїх працедавців, як запевняє советська преса, а трудилися в міру сил і можливостей — шахтарювали, шевцювали, навіть чистили вбиральні, а з часом, опанувавши мову, поверталися до колишніх «шляхетних» фахів і збагачували країну нового поселення знанням і досвідом, набутими раніше.

Хто ж винний у тому, що держава збудованого соціалізму повелася зі своїми громадянами, як люта мачуха? Чи не ті справжні покидьки, які захопили вла-

ду, заткнули кляпом роти інакшесдумаючих, не дозволяють на найменше критичне слово, свавільно провадять чужу народові внутрішню й зовнішню політику.

Але ж народна приказка каже: «Носив вовк, понесуть і вовка». Настане час, коли й саму назву СРСР дорівняють до слова-покидька.

РОБІТНИКИ ВИМАГАЮТЬ...

Цю вимогу ми пам'ятаємо з давніх часів. Перед тим, як когось скарати на горло, кремлівські можновладці організовували, так звану, громадську думку, і з усіх усюдів до столичної, обласної й районної преси зливою сипались вимоги трудящих:

«Заслухавши звіт секретаря партосередку про ганебну контрреволюційну діяльність шкідників нашого суспільства Бухарина, Рикова, П'ятакова, ми, робітники ось такого заводу, вимагаємо від нашого уряду, аби він застосував до цих ворогів народу найвищу міру покарання — розстріл».

Те, що згадані «шкідники» буквально пару місяців тому керували державою й мали характеристику «відданих лєнінців» до уваги не бралось. Секретар партосередку зачитав звіт... Питання про засудження поставили на голосування... І спробуй голосувати проти. Тобі одразу ж вставлять у відповідне місце пропелера, і лети з заводу на всі чотири сторони з «вовчим білетом». І це в кращому випадку. А ще можеш опинитися в тюрязі за втрату класової чуйности.

В даному разі об'єктами «масового» засудження стали знані всьому світові борці за права людини в СРСР, академік Андрій Сахаров і письменник, лауреат Нобелівської премії Олександр Солженіцин. Але для них уже мало того, щоб вимагали робітники, тут треба було підшукати щось солідніше. Отож, узяли за зябри інтелектуалів: академіків, письменників, артистів.

Академіки вимагають!

Письменники вимагають!

Артисти вимагають!

Зчинилася знана «свистопляска». Газети зарясніли вимогами покарати непослушних (і невинних!) людей, біблійний клич «Розпни його!» прокотився просторами

величезної советської держави, яка начебто єдина в світі стоїть на сторожі справедливості...

Але тут вийшов деякий конфуз. З 240 академіків за «розпни» голосували тільки 40. З письменників теж дуже мало, хіба такі, як людожер Шолохов і йому подібні. Серед артистів не було жодного відомого імені.

Сталінська практика вже не придалася. Люди по-троху звільняються від страху, хочуть мати свою власну думку, а не накинену партійним керівництвом. І тому двотижнева кампанія проти Сахарова й Солженіцина раптом припинилась.

Робітники вимагають...

ПОМИЛКОВИЙ ДОПОВІДАЧ

Голова гуртка книголюбів: — Отже, панове, сьогодні в нас, за квартальним пляном, розгляд творчости знаного на еміграції письменника Варсонофія Іжаківського. Ми вирішили провести диспут за принципом: головний доповідач — рецензент, запрошений із Нью-Йорку, подає загальну характеристику автора та його письменницького доробку, а потім виступатимуть окремі члени гуртка з позитивною або негативною критикою. Прошу до слова головного доповідача.

Доповідач: — Шановні присутні! Письменник Іжаківський має реалістичний стиль і жваво відгукується на всі чисто політичні й громадські події, причому не в розумінні нашого українського «гетта», а в масштабі всесвітньому. Всі персонажі Іжаківського не надумані, не ходульні, а вихоплені з життя. Ось, наприклад, в його гумористичному творі «Попіл імперій»...

Голос із залі: — Так це ж твір Юрія Клена!

Доповідач: — Перепрошую. В його гумористичному творі «Хіба ревуть воли, як ясла повні»...

Голос із залі: — А мені здається, що це написав Панас Мирний.

Доповідач: — Правильно. Написав Панас Мирний. Але під цією ж назвою є твір і в Іжаківського. Там він висміює советську пропаганду, яка хвалиться здобутками, так званої, соціалістичної господарки, а в той же час їхня ж преса кричить про різні недотягнення, про брак промислових товарів, про низьку якість виробництва. Отже, справді, хіба ревуть воли, якщо в них повно їжі й вони вдягнені, взуті...

Голос із залі: — А хіба воли вдягаються?

Доповідач: — Ну, це метафора. Під волами треба розуміти советський народ, його прагнення й бажан-

ня. Повторюю: хіба ревуть воли, коли їх годують і добре доглядають, а не періщать батогом? В іншому своєму творі «На коні вороному» письменник Варсонофій Їжаківський чудово змалював роки німецької окупації України. . .

Голос із залі: — Автор «Коня вороного» Улас Самчук. Він завжди їздить на конях, або на білому, або на вороному.

Доповідач: — Невже? Тоді я помилився. Перепрошую. Їжаківський у своєму творі «Альбатроси». . .

Голос із залі: — А це написала Оксана Керч!

Доповідач: — Я хотів сказати «Вальдшнепи». . .

Голос із залі: — Які «Вальдшнепи»? Хвильового?

Доповідач: — При чому тут Хвильовий? Ми говоримо про Їжаківського. Так ось, він там ставить питання про внутрішню політичну еміграцію, якою вона мусить бути, щоб виправдати своє високе призначення. . .

Голос із залі (до доповідача): — Пане доповідачу, дозвольте спитати, хто ви такий?

Доповідач: — Хто я? А ви не знаєте? Та ж мене весь український Нью-Йорк знає, бо я маю найбільшу м'ясарню. А називаюсь Іван Пуздерик.

Голос із залі: — Я чув про літературознавця Пузде-рика. . .

Доповідач: — То мій двоюрідний брат Онисько. Але ж ваш гурток запросив чомусь мене, і я приїхав. . .

Голова гуртка (до присутніх): — Перепрошую, панове, я помилився адресою, але наш шановний гість шляхетно відмовився від оплати подорожжі й від гонорару. Наступні наші сходи́ни відбудуться за два тижні.

ЕМІГРАЦІЯ ЗА ДОРУЧЕННЯМ

На особливій нараді представників міністерства внутрішніх справ і комітету державної безпеки стояло тільки одне питання: Еміграція з СРСР. Головуючий, заслужений чекіст із очима-щілинками й гострою псячою подоби челюстю (здавалося, що він, роззявивши її, зразу ж гавкне), обвів присутніх пильним поглядом і сказав:

— Драстуйте!

Всі відповіли:

— Дра! Дра! Дра!

Після цього головуючий продовжував:

— Так ось, товариші, справа в нас кепська. Кожного дня ми маємо сотні заяв про бажання виїхати з СРСР. Ну, чого б то, скажіть на милість? Арештовують тепер тільки за протиурядову критику, а не за дарма. При обшуках не б'ють, хіба трохи. Ми видали колгоспникам паспорти, аби вони не нудьгували й час від часу могли прогулюватись поза своїм селом. Прописку паспорта, якщо людина приїхала кудись на два-три дні, скасовано. Раніше наші громадяни стояли в черзі за якимсь крамом цілу ніч, а під сучасну пору не більше пів ночі. Ми дозволяємо листуватися із закордонною ріднею та із закордонними приятелями. Дозволяємо навіть модерне малювання. Логічно виходило б, що емігрувати мусять не з СРСР, а навпаки, та цього чомусь непомітно. Ну, й що робити? Де вихід із цього прикрого становища? Підкажіть!

— Заборонити еміграцію зовсім!

— Не можна. Бо треба рахуватися з проклятим капіталістичним світом, інакше не продадуть нам хліба й відмовлять у кредитах.

— Пускати лише тих, що мають рідню за кордоном.

— Та вони, сволочі, всі мають. Як не тітку, то племінника. А деякі спритні хлопці й дівчата, всупереч

забороні нашого соціалістичного уряду, поженилися з чужинцями й на цій підставі вимагають дозволу на еміграцію.

— Обложити емігрантів супер-податком!

— Пробували, але не пройшло. Бо закордон підняв страшний галас, мовляв, людьми торгуємо, не маємо жадного гуманізму.

Учасники наради замовкли.

— То що ж, товариші, більше пропозицій нема?

— Є! Пускати в еміграцію без затримки, але за дорученням. . .

— Як?

— А ось так. Їдь собі, на здоров'я, живи поза СССР хоч і рік, а тоді повертайся та розповідай через радіо народів. яка то страшна річ закордон, скільки там нужди, несправедливості, знущання з людей, незалежно від національності, статі й віку. . .

Головуючий ляснув себе рукою по лобі.

— Оце воно! Діймо ж, хлопці, діймо ударно, на славу нашої партії й уряду, на славу комунізму, що вже стукає в наші двері.

Нараду закрито.

**
*

Одного дня до ОВІР-у (Отдел виз и регистрации) були викликані всі кандидати на емігрантів. Переважна кількість хотіла виїхати в Ізраїль, але були й охочі переміститись до інших країн, наприклад, до Північної й Південної Америк, до Німеччини, до Франції. Викликали за абеткою. Ретельно перевіряли документи й казали:

— Соціалістична батьківщина дозволяє вам покинути її межі, але знайте: назад повороту не може бути. Якщо вам не сподобається життя за кордоном, обвинувачуйте себе самих, а не нас. Котіться ковбасою!

Таке звернення стосувалося тільки до «безнадійних», себто до тих, що ні на які умовляння не піддавались і конче хотіли їхати. До інших був інший підхід. Ось до ОВІР-у зайшов тридцятилітній бригадир сталепрокатного цеху, ударник тяжкої індустрії, това-

риш Ілько Макух. Він взагалі не знав, для чого його викликали, бо нікуди емігрувати не збирався й не подавав відповідної заяви. Але сталося інакше.

— Отже, товаришу Макух, — сказав овирівський урядовець, — ви їдете в Ізраїль...

— В Ізраїль? А що я там робитиму?

— Поживете трохи. Подивитесь, як люди живуть. А тоді повернетесь і розкажете всю правду, себто про те, як бідують там наші емігранти, яку величезну помилку вони зробили, виїхавши з СРСР. Розумієте?

Макух розумів. Однак, щось йому підказувало: «Уважай, бо пошиють тебе, хлопче, в дурні»...

— Товаришу уповноважений, — сказав Макух, — та ж я не єврей, я не обрізаний...

— Хто там буде додивлятися, обрізаний, чи не обрізаний. Зрештою ми можемо вас тут обрізати, це не трудно.

У Макуха похолело всередині.

— Товаришу уповноважений, та ж моє прізвище не підходить для єврея...

— А ми до Макуха додамо «ович», і будете ви Макухович, наприклад, як Рабінович.

— Та ж я не вмію по-єврейському...

— То нічого. Не всі советські євреї вміють по-єврейському. Там навчитесь.

— А для чого?

— Для користи справи. Навчитесь, щоб увійти в курс тамтешнього життя, знати, що по чім... Зрештою ви ж довго в Ізраїлі не будете. Ми відряджуємо вас туди точно на рік.

— А потім?

— А потім повернетесь і виступите з відозвою через радіо, щоб дурні люди не їхали в еміграцію, а трималися свого рідного краю, соціалістичного СРСР.

Ось воно що... Макух не в тім'я битий, і тому він зразу ж знахабнів.

— А що мені за це буде?

— Зробимо вас начальником цеха, пошлемо вчитись до промакадемії.

— А не пошлете ви мене туди, де Макар телят не пас?

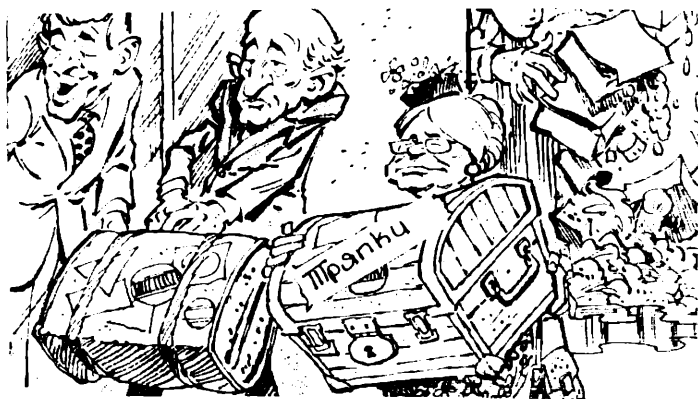
— Ну, що ви! Чи ви нам не довіряєте? Та ж нам увесь світ довіряє, починаючи від президента Америки...

**
*

Таких, як Макух-Макухович, чоловічої й жіночої статі, назбиралося понад п'ять тисяч. Уряд, обізнаний із суттю справи, торжествував і дав наказ — оголосити в пресі, що він цілком погоджується з вимогою американського сенатора Джексона про збільшення еміграції й навіть понад плян відпускає з СРСР не шістьдесят, а шістьдесят п'ять тисяч людей на протязі одного року.

Минув рік, минуло два роки. Ті, що емігрували за дорученням, чомусь не спішили повертатись, навіть не давали про себе жодної вістки.

Не повернувся й ударник соціалістичної тяжкої індустрії Макух-Макухович, віддавши перевагу Ізраїлеві перед батьківщиною всіх трудящих. До чого ж невдячний советський народ!

Богу дякувати, випустили!

ЛІТЕРАТУРНА ПОКАЗУХА

(Михайло Стельмах. »Дума про тебе«. В-во ЦК ЛКСМУ
»Молодь«. 1971 р.)

Михайло Стельмах не новак у літературі. Ще в двадцятих роках його ім'я виринали на сторінках різних українських журналів та газет. Не відомо, чи він пройшов «ідеологічний карантин» у вигляді тюрми й концтабору. В кожному разі, письменник тепер на волі, продовжує писати, видає книжки.

Отож, «Думу про тебе» можна зарахувати до цікавих, «почитних» творів. Цікавих, головню, тим, що М. Стельмах володіє багатющим мовним матеріалом, що його розповідний стиль сповнений гарних образів, барвистих метафор, а загалом тієї мистецької майстерності, яка свідчить про дозрілість і безсумнівну кваліфікованість автора.

М. Стельмах правдивий, коли йдеться про речі, не зв'язані з політичним життям. Він чудово змальовує боязку любов свого героя Богдана до красуні Ярини, всі ті драматичні перипетії, які унеможливлюють щастя молодій людині. Він показує цільну особу юнака, що викликає до себе симпатію й пошану. Гідна пошани й тепла дружба двох юнаків-однокурсників Богдана й Івася, які завжди підтримують одне одного. Та коли справа звертає на громадські взаємини й тією, чи іншою мірою на політику, правдивість починає кульгати, бож на першому пляні стоїть горезвісне «соцзамовлення». Зокрема, голова колгоспу Максим Туровець — це зразок турботливого господаря, «батька» колгоспників, це кришталево-непідкупна особа, в якої на першому пляні правда. Секретар райпарткому теж «іконописний». Він вникає у всі чисто ділянки життя, керує, навчає, підбадьорує. Навіть виступає, як арбітр у спірному питанні вартости поетичних творів.

Але в кожному творі, крім позитивних персонажів, мусять бути й негативні. Ось вони: колишній церковний староста й петлюрівець, а тепер учитель. Син колишнього спекулянта й лихваря, а тепер бригадир колгоспу. Без «колишнього» обійтись не можна, мовляв, який від колиски, такий і до могилки, а тому до подібних людців, завжди треба ставитись із застереженням.

У той же час дружина колишнього петлюрівця-емігранта, учителька Софія, як би й нічого не було, продовжує навчати пролетарських дітей, і її не чіпають, мовляв, дружина за чоловіка не відповідає... Де ж це було перед війною? Та таку вчительку давно позбавили б посади. Більше того, петлюрівець-емігрант одного дня появляється в селі, у своєї дружини. Його хотіли «виказати» владі, а він раптом пред'являє посвідчення, що приїхав законно, в складі закордонної кооперативної комісії... Ой, не віриться, щоб його впустили, а якщо і впустили, то випустили з батьківщини всіх трудящих, яка нічого не забуває і нікому не прощає.

Війну і партизанку зображує М. Стельмах до солідкості патріотично. В партизани йдуть усі, навіть дружина петлюрівця-емігранта, і кожен дбає лише за загальне добро, відмовляючись від свого особистого життя, не шкодуючи його заради перемоги над німецькими фашистами. Словом, стовідсоткове героїство, за вийнятком знов же колишніх петлюрівців, спекулянтів і церковних діячів.

Отож, бачимо, що партійність у літературі, заповіджена ще від часів Леніна, існує далі, а тому не будемо більше на ній спинятись.

«Дума про тебе» яскравий доказ неволі доброго письменника. Він «заприсяжений». Він не може розпорядитися собою й замість правдивого, повноцінного життя, творить «показуху».

ПРИГОДА З ДЕПУТАТОМ

Останніми днями Головне Управління Психлікареня, або, як їх популярно називають під Советами, «Дурдомів», мало велику неприємність. До одної з лікарень потрапив не якийсь там підсоветський крілик, а депутат Верховної Ради СРСР, і тепер він має намір притягнути до відповідальності все Управління, начебто за втрату клясової чуйности й за зневагу робітничо-селянської влади.

А було це так. Депутат приїхав з обласного міста до центру й, як належиться депутатові, після полагдження державних справ, заскочив до найкращого ресторану і там нализався настільки, що не міг вийти на вулицю власними ногами. Ну, розуміється, з'явився представник міліції, питає, як ім'я, прізвище, а той йолоп відповідає: СРСР. Документів у нього не було, бо, мовляв, лишив у готелі, грошей не було також, бо пропив, а ім'я, прізвище й посада — СРСР, і — більш нічого з нього не витягнеш. Забрали п'янюгу в «участок», потримали там трохи, а потім куди? Ясно, до «психушки», як людину несповна розуму...

З часом, однак, вияснилося, що затриманий і посаджений у «дурдім» цілком нормальна людина, називається Спиридон Спиридонович Спиридонов, редактор, (звідси й СРСР), а шкоду йому зробили страшну, бо впорскнули в задницю не той лік, що треба, і тепер депутат не говорить, а тільки мукає по-коров'ячому й показує на пальцях, що він, як герой вітчизняної війни, перестріляє всю адміністрацію «дурдома», дійде до самого Брежнєва й поставить питання про ліквідацію всієї системи «дурдомів», як незгідну з ученням Маркса-Енгельса-Леніна.

На ці теревені можна було б не звертати уваги, не таким голови скручували, та редактор Спиридонов був ще й якимсь свояком міністра КГБ Андропова,

а з тим жарти погані, якщо на когось матиме «зуб», зразу ж лізь у домовину й накривайся кришкою...

Головне Управління психлікарень ходило, як у воду опущене, дехто хотів уже подавати заяву про звільнення за власним бажанням, та ось одного зі співробітників навістила спасенна думка: запропонувати потерпілому в вигляді морального відшкодування, п'ятсот рублів.

Привезли депутата з усіма можливими почестями до Управління. Він уже своє «відмукав», говорив нормально, тільки ще сердився й обіцяв показати всім, звідки ноги ростуть. Та коли йому показали п'ять новеньких сторублів, сказавши, що вони зразу ж можуть перейти до його кишені, зм'як і примирливо відповів:

— Роблю це тільки з пошани до вашої установи, бож вона дуже корисна, допомагає боротися з ворожою ідеологією.

А після того, як депутат покинув приміщення Управління, хтось із співробітників сказав:

— Ех, помилились ми. Цілком вистачило б йому й сотки.

ГОРОХОМ ОБ СТІНКУ

Можна зрозуміти «вільноосвітню» людину, що у випадку якоїсь несправедливості звертається персонально до представників найвищої влади. Справу, здебільшого, розв'язується позитивно, а якщо ні, то все ж таки прохач дістане чемну відповідь: «На жаль», і т. д.

Зовсім інакше дивляться на таких прохачів вожді Советського Союзу. Вони просто не відповідають на прохання й скарги, кладуть їх під сукно.

Чи було коли в советській пресі таке, наприклад, повідомлення: На особисте домагання громадянина Ікс, генеральний секретар ЦК КПСС тов. Брежнев (або голова Верховної Ради, або прем'єр-міністер) дали розпорядження... Ніколи!

Всі прохання й скарги звичайних, «сірих» громадян, а особливо запроторених у тюрми, відскакують від сильних советського світу, як горох від стінки. І все ж таки пишуть... Пишуть навіть із зворушливими епітетами — «дорогий», «вельмишановний» і інше. Для чого? Невже за шістдесят років не переконалися, що «Москва сльозам не вірить», що до неї треба підходити не з листом, а з кілком? У той же час большевицька преса аж захлинається від пропаганди чуливого, людського ставлення до людей, до їхніх вимог і бажань.

«Обранці народу» у масштабі центральному, обласному й районному, крім своїх власних матеріяльних вигід та підпорядкованости маніякальній ідеї панування комуністичної меншости над цілим світом, не визнають нічого. А горох сиплеться... Горох плекає нездійсненну надію пробити стіну, або принаймні зачепитися за неї. Не проб'є й не зачепиться, аж доки на верхах влади сидітимуть «непомильні вчителі й друзі народа», аж доки Москва порядкує життям поневолених нею націй.

Звідки подме той спасенний вітер, що розхитась Москву? Хто зна! Але всім відомо, що підсоветські народи прозрівають, що вони вже не хочуть миритися із становищем безправних рабів. І лишаються актуальними слова Інтернаціоналу: «Чусш, сурми заграли, час розплати настав!»

ТРАГІЧНА ПОМИЛКА

У підсоветській пресі повідомлення про хворобу, або смерть громадян не в моді. Хворієш? Ну, то й хворій собі на здоров'я, це твоя приватна, а не громадська справа. Помер? Мир прахові твоєму на тому світі, якщо ти не мав миру при житті.

Але бувають винятки, коли преса порушує встановлене правило. Це тоді, як популярно званий «шляк» повністю або частково трафляє високопоставлену та ще й партійну особу. Тут уже преса не може відмахнутись «приватною справою» й охоче надає свої сторінки для відповідних повідомлень.

Так ось, в одному районному центрі тяжко захворів не будь-хто, а сам перший секретар комуністичної партії, товариш Абрикосов. Хвороба була затяжна і справді тяжка. Рвало і мотало бідного Абрикосова, як кажуть, на всі заставки, не помагала жодна новітня «медицина», згасав товариш Абрикосов, як свічка в задушливому льоху. Тоді, щоб піднести його настрій, чи й зробити приємними останні дні відповідального політичного мужа, вирішило районне керівництво дати в газеті оголошення-співчуття:

«Наш вельмишановний керівник районної партійної організації, Каленик Методієвич Абрикосов довго й тяжко хворіє. Ми, його колеги по партії, висловлюємо йому та його родині щире співчуття та бажаємо якнайскоршого одужання. Доводячи до відому громадянства району про цю сумну подію — хворобу всіма любленого першого секретаря Райпарткому, зостаємося з великим занепокоєнням його долею. (Підписи).

Оголошення було надруковано, але, так званий, друкарський чортик всупереч суворій «бдительності», не минає й советських газет. На місці слів «з великим

занепокоєнням», якимсь чином ускочило «з великим задоволенням».

Можна собі уявити, який рейвах піднявся в районі. Зняли з роботи редактора (партійного!), зняли коректора. Хотіли розігнати й складачів, та це фак дефіцитний, хто ж буде робити газету далі?

Ретельне розслідування справи нічого не дало. Винного не знайшли. А тим часом товариш Абрикосов одужав і в перші ж дні свого урядування розігнав, себто, познімав з відповідальних постів усіх, що підписалися під співчутливим оголошенням.

Чи ж не має рації советська преса, уникаючи друкувати подібні речі? Бож тільки клопоту наберешся.

ПРО ВЕЛИКИХ

На відміну від колишніх науковців, мистців, винахідників, які були дуже скромними й нарікали на свою недосконалість, сучасні їхні колеги майже всі, без винятку, вважають себе великими. Ось напише людина оповідання на півтори сторінки, намалює картину, де й сам чорт не розбере, де початок, а де кінець, винайде клозетний папір, що не рветься й не горить, і вже вона велика.

І не пробуй сперечатись, або, не дай Боже, давати критично-негативну оцінку, бо тебе висміють, назвуть анальфабетом, який не розуміє модерного мистецтва і громадсько-політичної ваги сотвореного. а може, для кращого переконання, ще й наб'ють. Сиди тихо і по-

Самі пишем, самі читаєм...

годжуйся з великістю вищезгаданих творців, співай їм «славу», присвячуй вірші, словом, піднось під самісіньке небо.

Ось зразок сучасного літературного мистецтва.
Читаємо:

«Коли Ікс тікав, йому страшно заважала хвора нога. То ж він підв'язав її до тулуба, а сам вихорем поскакав на одній. І тут він наочно переконався в цілковитій зайвості двох ніг»...

На хворобу великості (манія грандіоза) хворіють і політичні та громадські діячі. Як вони гордо підносять голову, коли входять у залю, переповнену «сірою масою», як зверхньо посміхаються й помахують рукою, коли чують на свою честь оплески.

Словом, якщо об'єктивно міркувати, в жодній галузі в нас малих людей нема. Письменник — великий. Скульптор — великий. Архітект — великий. Маляр — великий. Хемік — великий. Математик — великий. Кравець і швець — великі.

А з точки зору планетарної, існує лише одна категорія великості, це — **ВЕЛИКЕ НІЩО**.

ШАБЛЯ БРЕЖНЕВА

Питання: для чого Брежнєву шабля, що її йому піднесли «соратники» в день сімдесятиліття? Ще коли б черговий батько народів був молодший та служив у кавалерії, зрозуміло. Мав би він із тією шаблею «пописуватись» на військових маневрах, рубав би опудала з лози й ганчірок. Для фронтового застосування шабля тепер уже не придатна, бо від найменшої бомби кавалерія мусить кинутися врозтіч і сидіти тихо, рятуючи людей і коней. Отже, для чого?

Правда, шабля дорога, оздоблена самоцвітами, та не піде ж Брежнєв продавати ті самоцвіти десь на чорному ринку.

Дехто каже, що шаблю можна використовувати, як ціпок, під час мандрівок до вбиральні, але ж у Кремлі «за клуню» не ходять, убиральні там на кожному кроці, в усіх коридорах...

Проте догадуємось: шабля та має чисто символічне значення, мовляв, рубайте нею, Леоніде Іллічу, по всіх шиях, які перед вами не хочуть згинатись, і час від часу показуйте її гостре лезо урядам закордонних держав, аби їх налякувати...

Можна уявити собі й таку картину: Брежнєв, що вже дістав звання маршала й стопами Сталіна прямує до генераліссимуса, появляється на трибуні кремлівської площі в маршальському мундирі, з шаблею при боці... Хіба не імпозантно він виглядатиме? Хіба не схилиться перед ним у безмежній покорі весь мільйонний натовп щасливих советських громадян?

Або, скажімо, приїздить до Москви іранський шах, що недавно перелякався й видав на розправу КГБ втікача пілота Зосимова. Шах носить військовий мундир, очевидно, з шаблею, ну, а ми що, ликом шиті? І в нас шабля, ще із самоцвітами, яких нема і в шаха. Гляне той державний муж на брежнєвську фігуру й ще біль-

ше перелякається, вже не заочно, а перед прямою небезпекою. Бож із всенародним батьком жарти погані, грахне по шахові й зробить йому мат. . .

Зрештою все це жарти, а як серйозно подивитись, то шабля Брежнєву он як потрібна. Чому? А тому, що то знак виключності особи, першости серед перших, бож ніхто із численних советських маршалів такого подарунка не удостоївся.

Бо й чим же відзначити, підкреслити оцю пер-

Брежнєв повертається з капіталістичними подарунками.

шість? Звання генерального секретаря компартії має. Бронзовий пам'ятник (бюст) уже стоїть у тому місті, де народилась його величність. Останнім часом ця «величність» привласнила собі й титул голови верховної ради СССР. Ще бракує одного: увічнення імені Брежнєва в союзному гімні. Були ж за Сталіна в тому гімні такі рядки:

«Нам Сталін великий путі указал».

І тепер можуть додати, їй-бо, можуть, бож усе

в руках правлячої партії та її незамінного вождя, що вже ось успішно почав друге десятиріччя своєї необмеженої влади.

Значить, сподіваймося в недовгому часі на рекомендацію, або й наказ вивчати твори світових класиків Маркса-Енгельса, Леніна-Брежнєва. Це вже ось-ось намічається...

А може, вийде й так, як з Микитою Хрущовим: дадуть сучасному класикові копіяка нижче спини й заgrimить він по кремлівських сходах разом із своєю шаблею.

Отут коли б вона йому не пошкодила!

БЕНКЕТОМАНІЯ

УВАГА, наше місто й околиці, УВАГА.

Наступної суботи, о шостій годині вечора, з нагоди трьох і півліття існування всім широко знаної організації «Пошана Українським Патріотам» (скорочено ПУП) відбудеться в залі Народного Дому ювілейний бенкет.

Різноманітні закуски й напої БЕЗПЛАТНО, вступ 10 доларів від особи (для студентів 9 д.50 ц.)

Грає розкішна оркестра під диригуванням В/п. Гната Кобзаренка. Буде також розіграно «Бочку щастя» на користь самотніх, повдовілих, або розведених жінок у віці від 25 до 40 років. Старшим допомога не потрібна, бо вони на пенсії, про них дбає держава.

Звичайно, бенкет починається промовою, під написаним делікатним гаслом: «Не стягайте мене з трибуни». Промовець, популярний добродій, магістер Затишка натхненно гворить про величезну вагу організації ПУП в еміграційних умовах. Мовляв, тільки наша організація віддає належну пошану українським патріотам, діячам на полі політичному, релігійному й культурно-мистецькому. Тільки вона влаштовує ювілейні бенкети на честь окремих заслужених осіб. Коли б не ПУП, то про цих заслужених і пес би не гавкнув. То ж ставайте всі в лави ПУП-а, підтримуйте його морально й матеріально. Зокрема, на нашому бенкеті пийте побільше горілки в барі за додаткову платню, бож барова горілка до офіційного частування не включається. Прибуток від тієї, понад плян випитої горілки піде на пресовий фонд організації ПУП. Хоч друкованого органу в нас ще нема, але незабаром, за два-три роки буде. Ми вже підшукали редактора, пана доктора Нетудихату. (Пане докторе, встаньте і по-

клоніться!). Загалом у нас намічається дуже широка програма праці, основана на патріотизмі й безкомпромісовому служінні ближньому...

Вигуки в залі: — Кінчайте! Їсти хочемо! Досить!

— Панове, хвилинку уваги, я ще в справі формальній. Записуватись до організації ПУП можна в майбутнього редактора, доктора Нетудихати. Я вже скінчив, панове, можете їсти, пити й танцювати. Смачного!

Банкет, розуміється, тягнувся до-пізна. Він був величавим, бож невеличавих банкетів у нас не буває. А трапляються вони майже щотижня. Так що не журіться, нудьгувати не доведеться.

ЧИ СПРАВДІ, «ВСІМ РІДНА ПІСНЯ»?

Боротьба, чи війна ідеологій тепер у повному розпаді. Особливо вилазять із шкіри советські ідеологи, намагаючись усіма силами довести, що соціалістичний спосіб життя це якраз те, до чого прагне світ, а СРСР — перша країна цілковито здійсненого соціалізму, і тому всі повинні взоруватись на неї.

Безмежну лютість советських ідеологів викликають закордонні радіовисильні, які мають нахабство не погоджуватись із совпропагандою, відстоюють свої власні погляди на речі й через етер, мовляв, «ідеологічною диверсією» проникають у щасливу батьківщину всіх трудящих...

Але й боротьбу ідеологій треба вести з розумом, не випускаючи на арену недоумкуватих пропагаторів, які роблять ведмежу прислугу своєму найвищому штабові пропаганди. Ось перед нами журнал «Донбас», число 4, і там ми знаходимо таку перлину, писану рукою когось Євгена Волошка:

«Заокеанський "мистецтвознавець-соціолог" висловив своє неабияке обурення з приводу заключного концерту колективів художньої самодіяльності УРСР у київському палаці "Україна". Це тому, що "справжній" інтернаціоналізм на думку пана Гринька, не має нічого спільного з піснею "Широка страна моя родная", або з тими символічними постатями п'ятнадцяти дівчат — рівноправних республік СРСР, котрі виконали на сцені рідну всім радянським народам пісню» (Підкреслення моє — І. Е.)

Ще й яку рідну! Особливо зворушують у тій пісні слова: «Я другой такой страны не знаю, где так вольно дышит человек».

Сумніваємось, чи «вольно дышит» там і сам пропагатор Євген Волошко. А після солженіцинського

«Архипелага Гулага» вже хіба сліпий не добачить кричущого знущання в «рідній усім радянським народам пісні».

Стародавня приказка каже: «Бреши, та знай міру». Можна обдурювати наївних чужинецьких туристів різними «показухами» в технічній і сільськогосподарській галузях, але не тих, що колись жили в ССРСР, навіть за «ліберального» Микити, чи за «колективного» диктатора Брежнєва, і знають справжню ціну советській «свободі» й «рівноправності» п'ятнадцяти складових республік.

Там, де слова, чи «промивання мозків» не впливають, комуністи вдаються до випробуваного ними способу — фізичного і морального терору. З благословення «генія людства» і «великого прогресиста-гуманіста» Леніна, імперську Росію було обернено в суцільний концентраційний табір. Жодних, навіть «кучих» монархічних свобод там не лишилось і духу, особливо за вірного послідовника Леніна — недоброї пам'яті, Сталіна-Джугашвілі. Хрущов начебто розвінчав Сталіна, та дух його живе в ССРСР і досі. Сучасні кремлівські можновладці на чолі з Брежнєвим прекрасно розуміють, що віжок попускати не можна, що всяке відхилення в бік справжньої демократії загрожує їхньому режимові, а тому витрачаються величезні кошти на пропагандивний апарат, і різні «Донбаси», «Вітчизни», «Жовтні» з усіх сил підгавкують генеральній лінії партії, що намагається підкорити своєму впливу цілий світ.

НЕВДАЛЕ ЖЕНИХАННЯ

Левко Кавун, віце-голова Макухинської сільради нудив світом. Йому, Кавуніві тобто, абсолютно не було чого робити. Ну, й дурна ж посада — віце-голова. Це все одно, що запасна затичка для бочки. Голова — затичка, а він — підзатичка, тільки й усього. Коли-неколи отой голова виїде за межі села й на цей час доручає внутрішні справи Кавуніві. Але ж таке буває раз на місяць, а може й на два. Не дуже розженешся з тими внутрішніми справами.

Проте Левко мав своє, так би мовити, стале заняття — він полював за вдовицями й за розведеними жінками. Мужчина в добрій порі, 42 роки, ще не жонатий, ну, й на офіційному становищі. Як не як, а все ж таки власть, сільська еліта, а не рядовий шмаровоз-колгоспник. З ним вітається за руку навіть голова райвиконкому, і він уже кандидат партії. А партія — це ж усе, і статок, і маєток, особливо, коли хлоп не дурний, зуміє пропхатись по партійній драбині вище, в район, чи в область. Ого! Тоді вже не підходить близько з порепаними руками, стій у коридорі та чекай, коли відповідальний товариш зволить тебе прийняти.

Жінки все це враховували й ставились до Кавунових залицянь прихильно. Він же пурхав метеликом від одної до другої, аж поки не доскочив до Стоянової Мелашки. Отут його й приворожило, та ще й як приворожило. І не було в тому нічого дивного. Мелашці тридцять три роки, ставна, чорнокоса, як дівчина, мала дитинку від чоловіка, що загинув на війні, а потім і дитинка пішла в кращій світ, отже, вільна на всі сто відсотків. Словом, Кавун залюбився й почав учащати до Мелашки понад плян. Спочатку вона, по слабості характеру, ні в чому не відмовляла Кавуніві, а потім спохватилась і попередила:

— Нема чого бугаювати. Для цього є Загс і законне оформлення, а інакше йди до всіх чортів.

Левко ледве умовив Мелашку, що це вже буде останній раз без Загсу, а потім вони підуть і запишуться за всіма правилами советського шлюбного закону. Насправді ж, Левкові не дуже хотілося записуватись. Ну, для чого? Тепер він ні від кого не залежить, спить, скільки влізе, жінки йому й наварять, і обперуть. А як оженишся, то вже дзуськи поспиш, або підеш кудись по своїй охоті.

І все ж таки, оте дурне кохання. Чи не всі жінки однаково збудовані? Однаковісінько! Так ні. Мелашка, як пригорне, як поцілує, то аж наче сонце ясніше світить і уявляється, що ти вже не віце-голова, а справжній голова, повноправний господар сільської людности.

Сьогодні Кавун має повести Мелашку до Загсу, або... забути про неї назавжди, бо така була умова. Отже, віце-голова причепурився, одягнув нове убрання, причепив до грудей дві медалі «за війну», випив склянку горілки для підбадьорення духу та й почимчикував до Мелашки.

А в неї якраз гість. Сидить за столом дуже пристійний мужчина, років на п'ять молодший за Кавуна, їсть яєшню й запиває «столичною».

— Хто це? — запитав Кавун Мелашку, а мужчина відповідає:

— Я от знаю, хто ви, а вам би належало привітатись, коли заходите до чужої хати й бачите незнайому людину. Я — приїжджий із Західної України, голова Підгірнянського колгоспу, агроном Духопелик.

— А... чого ви приїхали?

— Це вже ви спитайте в Мелані. Ми з нею колись працювали разом на фабриці штучного угноєння, а потім розбіглись, а тепер ось зійшлися...

Кавун відчув млюсть у серці.

— Зійшлися, кажете? Що це значить?

— А те, що я випадково довідався про Меланіну адресу, приїхав і забираю її звідси...

Кавунові перехопило дух.

— Себто, як забираєте? Насправді? А-ну ж, геть

із хати! Покажіть документи спочатку. Яке ви маєте право? Це — моя наречена!

— Ні, не ваша, а моя. А ви, Лев Давидович, мовчіть, бо я скажу де слід, що вам дали ім'я на честь Лева Давидовича Троцького, і вже вам буде по всьому, навіть з віце-голови скинуть.

Кавун зніяковів.

— Чому на честь Троцького? Це само по собі й до Троцького жодного відношення не має.

— А я знаю, що має. Був ваш батько ординарцем, чи як то казали, денщиком у Троцького? Був. Значить...

Кавун моментально зміркував, що цей Духопелик може підкласти йому велику свиню, а тому крутнувся на одній нозі й, не попрощавшись, вийшов із хати.

Мандрівка в Загс, з незалежних від нього причин, не відбулася.

Віце-голова сільради Кавун
і його суперник, агроном Духопелик.

ПАТРІЯРХ—БРЕХУН

Я повинен заявити, і я беру на себе повну при цьому відповідальність за мої слова, що в Советському Союзі не було жодного випадку переслідування з боку советської юстиції будь кого за релігійні переконання, а тим більше ув'язнення в тюрму. Я скажу навіть більше: советське законодавство в жодному своєму пункті не говорить про переслідування будь кого за релігійні переконання. Хай цьому вірять, чи не вірять, але в Советському Союзі релігійні переконання є особистою справою кожного.

(З інтерв'ю московського патріарха Пимена з кореспондентом сов. агентства преси «Новости»).

Советське законодавство (Конституція) найкраще від усіх законодавств світу. І це правда. Там ураховані чисто всі деталі політично-громадського життя. Недоторканість житла. Право на працю. Право на відпочинок. Абсолютна свобода переконань. Хочеш страйкувати? Страйкуй собі на здоров'я! Публічні демонстрації? Будь ласка! Йди навіть через Червону площу в Москві, неси відповідні транспаранти зі своїми вимогами, викрикуй антиурядові гасла, закликай до непослуху владі — ніхто нічого тобі не скаже. Бо — революційні здобутки, бо врешті вибороли оту невловну волю, що тривожила багато поколінь російської «необ'ятної» імперії.

Конституція гарна. Але — на папері. Справді ж, як було й за царату, «більше двох не збирайся». Демонструватимеш? То ми тобі так задемонструємо, що й місця собі не знайдеш. Ось приклад: у річницю шевченківських свят біля пам'ятника великому Кобзареві,

зібралась невеличка, людей на тридцять, компанія. Нічого антидержавного, себто, антисоветського вона собі не дозволяла. Співали пісень, складених Шевченком, деклямували його запальні вірші, скеровані проти гнобителів-царів. І раптом:

— Рразойдісь! Більше двох збиратись не можна! Співати не можна! Деклямувати не можна!

Точно, як за царату, або й ще суворіше. Бо тоді переконували словами, а тепер нагаями. Рраз-два, і по плечах, по голові, по обличчі. . .

— Ви нас не слухаєтесь? Нас, робітничо-селянську владу, якої ви самі хотіли? Ну, то держіться!

Не будемо знов перераховувати всіх конституційних советських благ, спинимось тільки на волі релігійних переконань. Як вище зазначив «патріярх московський і всієї Русі, святейший Пимен» не було жодного випадку переслідування з боку советської юстиції будь кого за релігійні переконання, а тим більше, ув'язнення в тюрму.

Ну, тут уже й наївнішому з наївних ясно, що «святийший» патріярх пробрехався. Не було переслідувань? Не було ув'язнень? А тисячі зруйнованих церков? А десятки тисяч засланих і знищених священослужителів?

Проте уникнемо згадувати минуле, бо, як каже російське прислів'я, «кто старое помянет, тому глаз вон». Згадаємо недавні події, року Божого 1976-го. Ось що говорить про них звільнений з посади начебто через поганий стан здоров'я, а насправді через «неспівзвучність» із советською ідеологією російський митрополит, відповідаючи на запитання архієпископа російської закордонної церкви, чи правда, що на Великдень у Києві, під час Заутрені в соборі св. Володимира комсомольці перешкоджали Богослуженню, переривали його, взагалі, бешкетували?

— Не тільки в Києві. По всьому Союзові прокотилася хвиля найбрутальніших і найогидніших антирелігійних демонстрацій. Мені навіть незручно згадувати про них. особливо тут, у церкві, але я все ж таки скажу, щоб ви знали правду. В одному з міст на Укра-

їні, під час Богослужби, до церкви вдерлась юрба молодих людей. Вони несли на руках голу дівчину, пробивались до вівтаря й намагалися крізь царські ворота увійти в нього й покласти дівчину на престол. Ро-

розуміється, це їм не вдалося, бо вірні втрутились і перешкодили, відбулася загальна колотнеча й бійка.

Чи треба ще кращої ілюстрації до запевнення «святішого» патріарха, що в СРСР існує повна воля релігійних переконань?

У росіян є поговорка: «Мелі, Ємеля, твоя неделя». А ми скажемо: «Мелі, Пимене, від свого імени», бо факти оте твоє «мелення» розбивають дощенту.

Дивно тільки, що таке високе ім'я, як патріярх, сполучується з низьким і жалюгідним іменем брехуна.

Є ВИХІД ІЗ СТАНОВИЩА...

Воно, правда, на еміграції з голоду не вмирають, за хлібом і за картоплею в черзі не стоять, державної позики не передплачують, на фонд протиповітряної й протихемічної оборони не дають, а все ж таки, бувають випадки, коли людина опиняється в скрутному, безгрошовому стані.

Це тоді, як ви довгий час не мали праці, або ж, коли хворіли, і шпиталь, порядком допомоги ближньому й керуючись засадою чоловіколюбства, випомпував із вашого konta всі заощадження.

Але не занепадайте на душі. Є вихід із прикрої ситуації, і той вихід цілком певний, а головне, чесний, так би мовити, високо моральний.

Схотілося вам, скажімо, випити та й закусити чимось, а зайвих грошей на це у вас нема, бюджет не дозволяє. Не зважайте і йдіть до будьякої бари. Сідайте збоку, прислухайтеся, де бренть українська мова, (а в барах вона бренть найчастіше), підсаджуйтесь до того гурту й повчально-суворим тоном починайте:

— Так, значить, на Україні посилюються арешти, людей кидають до поправно-трудоxих, тобто, до безправно-винищувальних таборів, а ви он чим займаєтесь... Ганьба!

Можливо, що вас спочатку пішлють до всіх чортів, але не здавайтесь і використовуйте інший, уже місцевий, мотив.

— Тут інфляція, життя з кожним днем дорожє, швидким темпом збільшується безробіття, на кожному кроці розпаношується злочинність, а ви горілку п'єте й гарячими собачками закусюєте...

Запевняю, що жодне українське серце не витримає такого докору і вам примирливо скажуть:

— Колего, не валяй дурака. Сідай ось тут, коло

нас, та випий пару чарок, та й поговоримо при цьому відносно інфляції й перспектив на майбутнє, бож чого-чого, а перспектив ніколи не бракує...

Таким чином, ви вже на правах запрошеного гостя вмощуєтесь біля гурту, п'єте одну й другу, і п'яту, і скільки там ще вам потрібно, закусюєте від пуза гарячими собачками, проливаєте щирі сльози над поне-

В Америці інфляція, а ви он чим займаєтесь!

воленою Україною й над інфляційною Америкою, дякуєте своїм гостинним землякам, і ані цента не заплативши, чимчикуєте веселими ногами додому.

Подібні візити до барів можна практикувати щонеділі, розуміється, кожного разу змінюючи бару, не попадаючись на очі колишнім своїм співрозмовцям.

А барів тут, Богу дякувати, вистачає, і в жодній із них не забракне земляків, бож вони неухильно дотримуються заповіту нашого стародавнього князя: «Русі єсть веселіє пити, і без цього ніц не можна здійснити».

А У К Ц І О Н

В Ленінграді було оголошено випродаж
восьмисот надгробних плит і пам'ятників.
(3 газет).

Советська влада дуже економна. Вона буквально дрижить над кожним колоском (згадайте урядову постанову від 7-го серпня 1932 року), над кожним шматочком кам'яного вугілля, навіть над засохлим деревом у лісі. Бож це — народне добро й не можна його розтринькувати.

Те, що мільярди йдуть на допомогу Кубі, північному В'єтнамові та й іншим соціалістично-братнім країнам — дрібниця, без цього обійтись не можна, та й хто б то рахувався з мільярдами, коли йдеться про всесвітню революцію, про встановлення советської влади на всьому земному г'льобі.

А ось внутрішні ресурси треба берегти. Советські туристи, спостерігаючи в Америці автокладовища, жахаються. Диви, мовляв, яке багатство гине даремно. У нас би жодне авто не потрапило на смітник, пішло б на переплавку, на залізо, а з того заліза скільки можна зробити корисних для народу речей, наприклад, танків, кулеметів, автоматів. Дурні американці, їй-бо, дурні!

Отож, аби нічого не пропадало, в Ленінграді було оголошено випродаж надгробних пам'ятників. Вони виявилися зовсім зайвими, бож певна ділянка кладовища відійшла під якесь будівництво, й подумайте самі: куди подіти цінний метал і не менш цінний мармур?

Можливо, аукціон не відбувся, бо проти цього небувалого в історії людства випродажу заперестували советські гуманісти, але ж ми уявляємо його собі в такому, приблизно, порядку:

Голова міськради, чи його заступник стоять на підвищенні, серед звалених пам'ятників і закликають:

— А-ну ж, громадяни, навались! Дешево, зовсім дешево. Ось плита з могили графів Толстих. Хіба це не цінність? А коштує всього 150 рублів. Ось надгробок Римських-Корсакових. Знаєте такого славного композитора? Теж 150 рублів. Для українців рекомендуємо надгробок їхнього земляка, Гулака-Артемовського, віддаємо майже дарма, за 100 рублів. Надгробки князя Крапоткина й музикального критика Солертинського — по 50 рублів. Навались!

— А що ж із ними, з тими надгробками, робити? — запитає хтось із присутніх.

— Як що? Плиту можна використати замість стола, а мармуровий пам'ятник, як прикрасу в кімнаті. Можна покласти й на своїй могилі. Ось, наприклад, ви називаєтесь Іванов, або Смирнов, помрете під цим загальнорозповсюдженим прізвиськом, і ніхто не зверне на це уваги. Коли ж на могилі лежатиме плита з написом «граф Толстой», кожний мимоволі зупиниться, а може, й квіти покладе в знак пошани.

Таки советська влада не в тім'я бита. Жодна річ не мусить у неї пропасти задарма. А те, що деякі слиняві інтелігентики обурюються з аукціону, мовляв, продаж пам'ятників — зневага померлих, нічого не значить. Яка там зневага? Просто раціональне використання колись приватного, а тепер соціалістичного майна.

ФОНДОЛЮБСТВО

Не дивуєшся, коли пожертв на пресовий фонд просять наші бідні друковані органи, бо тут діє принцип: «З кожного по нитці — голому автомобіль». А ось коли той фонд збирають мільйонери, бізнесові організації, стає ніяково. Багач простягає лапу до бідняка й без найменших вагань бере від нього пожертву.

Наприклад, газета «Свій до свого» наполовину складається з платних оголошень, певно, не дефіцитна, і все ж таки, дайте, не минайте... Газета не платить гонорарів авторам, хіба вибірково, по-знайомству, навпаки, старається хоч щось стягнути і з автора. Не раз бачили ми там серед оголошень вірші покійного байкаря, Івана Манила, себто, він дає оголошення про продаж книжок і тут же припасовує свого вірша. Ясно, що він за це платить, інакше не надрукували б. І шкода ставало байкаря. Природно, що письменник (поет, байкар) хоче побачити свій твір надрукованим, але щоб за друк ще й платити, це вже занадто.

А піткніться ви у «Свій до свого» з якимсь мистецьким оголошенням, то здеруть добрі гроші і не почервоніють. Пригадується випадок, коли наш славний маестро Йосип Гірняк хотів організувати в Нью-Йорку постійний український театр і просив згадану газету, щоб вона, порядком національно-культурної допомоги час від часу містила безплатно рекламу про той театр. Зважила газета на прохання мистця? Аякже! Ні, мовляв, пане Гірняче, гроші на бочку, тоді й друкуватимемо. І театр не був організований через брак організаційних коштів.

Редакція газети «Народна Справа» також не відмовляється від пресового фонду. Вона збирає... 50-тисячний фонд, щось там проектує видавати в далекому майбутньому, а компенсувати авторові, бодай, його поштові витрати, ні, цього нема й не буде, бож пре-

совий фонд існує не для того, щоб ним розкидатись. Доляр до доляра, і назбирається, Бог дасть, п'ятдесят тисяч.

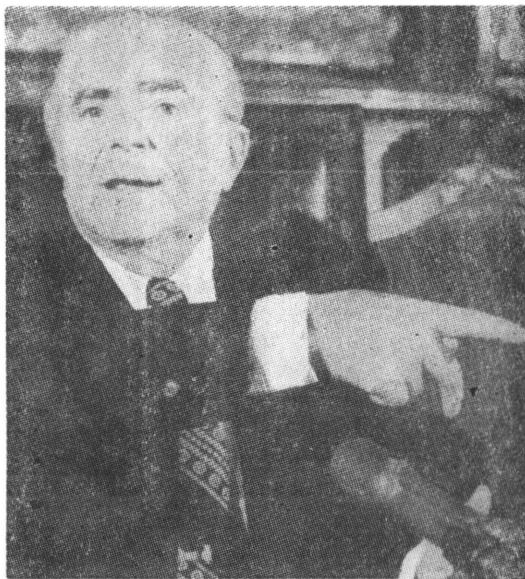
Майже не побачиш української газети, незалежно від того, бідна вона, чи багата, без закликів про пресовий фонд. Це вже настільки «в'їлося» в традицію редакцій, що, мабуть, не може змінитись. Трудно, просто неможливо втриматись від спокуси мати свій, ні від кого не залежний, фонд.

СОЛОВЕЙ ІВАНОВИЧ

Не думайте, що мова йтиме про легендарного Солов'я-розбійника, який свого часу опанував київські ліси й нікого не пропускав до нашої столиці, а особливо багатих купців. Тут справа простіша. Наш Соловей не має нічого спільного з розбійниками, він цілком мирний, лагідний і законопослушний. Більше того, наш Соловей має вищу освіту, підкований на всі копита, за словом у кишеню не полізе. І ось на цьому, власне, ми й спинимося.

Слово... Воно може бути «на сторожі». Воно може бути, за висловом поета, «полководцем людської сили», і воно ж є, так би мовити, знаряддям поневолення, а то й смертовбивства ближнього...

Соловей Іванович, попри всі свої позитивні прик-

Соловей Іванович.

мети, має одну невиліковну хворобу: він органічно не зносить чужих словесних виступів і визнає тільки свої. Говорить без павз, так що при всьому бажанні «вклинитися» в розмову, з цього нічого не вийде. Промови його подивугідні. Вони можуть тривати півгодини, годину, дві, три, чотири і більше. Єдина рада спинити їх — це потягнути промовця за штани і в такий спосіб звільнити трибуну.

А про що ж може говорити Соловей Іванович? Про що завгодно. Йому лише треба «вчепитися» за якусь зненацька кинуту репліку, за цитату, за «особисту думку» опонента. І тут почнеться...

Чи ви бачили коли, як сиплеться горох із тріснутого мішка? Чи бачили потічок, звільнений із загати? Чи бачили камінь, який котиться з гори?

Оце і є стиль Солов'я Івановича. Публіка вже давно куняє. Публіка спить непробудним сном. Ніхто не слухає промовця, а він, як справжній соловей, у газарді своїх натхненних співів, нічого не бачить і нічого не чує.

Найбільше таких солов'їв є в українській нації. Вона (нація) в цьому розумінні — безконкурентна. Хай заткнуться англійці, французи, німці, навіть італійці з їх скороговірним щебетанням. Ми спереду! Ми нікому тим першенством не поступимось? А дзуськи! А чорта з два! Ви можете перевершити нас у чому завгодно: в науці, в техніці, в мистецтві, навіть у політиці, але в промовах — ні!

Інша справа, що ті промови в результаті мають нуль цілих і стільки ж десятих. Справа не в результаті, а в тому, хто більше витримає.

Хай спробує хтось змагатися з нами, де б не було. Хай буде озброєний усіма ораторськими здібностями, на основі невмирущого Ціцерона. І дарма! Ми маємо Солов'я Івановича. За ним ми, як за кам'яною стіною. Він може «заговорити» весь світ, а ми, під шумок, як кажуть, здобудемо свою незалежну державу.

Отож, мусимо шанувати Солов'їв Івановичів, мусимо гордитися ними, бо без них ми зовсім безпорадні.

ЯК СВОЇ ВИДАВЦІ В ЕВЕНТУАЛЬНОГО ШТАНИ З'ІЛИ

Перше, мушу чесно признатися, що цей заголовок я позичив у Остапа Вишні. Вибачте, шановний Покійничку, але ж надто він, цей заголовок, влучний, і не міг я втриматись (єдиний раз у житті!) від літературної крадіжки.

Правда, у Вас, пане Остапе, було сказано трохи інакше, а саме: «ЯК У ДЯДЬКА КІНДРАТА ГУСІНЬ ШТАНИ З'ІЛА». Різниця начебто кардинальна, бож «де Рим, а де Крим», і все ж таки можемо провести певну аналогію між видавцями й гусінню.

А починалось це так:

— Достойні видавці! Як мені з певних джерел відомо, колись я маю «врізати дуба», себто, померти природною смертю на еміграції, в Америці. Богу дякувати, що природною, бо на своїх землях я б того нізащо не удостоївся. І тому хотів би я, ще за життя, побачити надрукованою свою книжку, де я «даю прикупити» моїм і вашим ворогам, тим, що викинули нас на еміграцію, а самі сидять вдома, п'ють горілку, переважно «столичну», й їдять кав'яр, виловлений у Чорному морі. А Чорне море, як вам відомо, Українське море, і ми мусіли б з повним правом споживати той кав'яр по зниженій ціні. Тому дорогі видавці. давайте уговоримося заздалегідь: скільки те буде коштувати.

— Пане письменнику! — відповіли видавці, — та чи ж ми не маємо національного співчуття? Нам з певних джерел відомо, що ваші статки дорівнюють «воші на аркані в кармані», а тому не турбуйтеся, дорого не візьмемо, навіть дешевше, ніж у чужинців. Давайте сміливо свій машинопис, книжка буде на всі боки ОК!

Послухав. Дав. І раптом дістаю рахунок: один примірник книжки коштує п'ять доларів.

Я вголос: — Шановні видавці! Та це ж... Я ще

ніколи такої кабальної суми не платив. Та й нема її в мене. Та ж я хочу дати читачеві книжку, яка не обтяжувала б його бюджету. Та ж я стою на позиціях...

— Нам однаково, — кажуть видавці, — на яких позиціях ви стоїте, а бізнес є бізнес. Бачили очі, що купували. . .

— Якраз, — відповідаю, — мої очі того не бачили, я купив kota в мішку, вами запропонованого, але ж

І став Іван Евентуальний
серед вулиці без штанів.

той кіт вигризе в мене печінки, і я не зможу на протязі цілого року купити собі штанів.

— Добре, — сказали видавці, — справу вивершено, книжки готові. Забирайте їх, собі на здоров'я, а ми, щоб підтримати вас на дусі, скинемо аж десять центів на книжці, а крім того, купимо для себе один примірник вашого цінного видання.

І став Іван Евентуальний серед вулиці без штанів.

З М І С Т :

	стор.
1. Дещо про себе	7
2. Хай живе пильність!	10
3. Реабілітація	13
4. Ювілей	16
5. О, мово рідна!	18
6. Іншуранс - мисливець	20
7. Конкурс на кращого читача	22
8. Клопіт з ім'ям	24
9. Політика відчинених дверей	27
10. Бур'ян	29
11. Бочка дьогтю в ложці меду	32
12. Чи не перехвалили Олеся Гончара?	35
13. Диплом	38
14. Громадська опінія	41
15. Лист Сталіна	43
16. Тарарабумбія	45
17. Ненадійні дивовижі	48
18. Людина під числом	50
19. Що промовчав Юрій Смолич?	52
20. В альбом безбатченкам	55
21. Перевернутий значок	57
22. »Покидьки«	61
23. Робітники вимагають	63
24. Помилковий доповідач	65
25. Еміграція за дорученням	67
26. Літературна показуха	71
27. Пригода з депутатом	73
28. Горохом об стінку	75
29. Трагічна помилка	77
30. Про великих	79
31. Шабля Брежнєва	81
32. Бенкетоманія	84
33. Чи справді, »всім рідна пісня«?	86
34. Невдале женихання	88
35. Патріярх - брехун	91
36. Є вихід із становища	94
37. Аукціон	96
38. Фондолюбство	98
39. Содовей Іванович	100
40. Як свої видавці в Евентуального штани з'їли ..	102

3 2.95
B

